

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lukáš Rezek

Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 20. 6. 2014

.....

Lukáš Rezek

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval Mgr. Michalu Černému, Ph.D., za odbornou pomoc a cenné připomínky při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Obsah	4
Seznam použitých zkratk	6
1. Úvod	7
2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným	10
2.1. Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným	10
2.2. Základní znaky společnosti s ručením omezeným	11
3. Postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným	14
3.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	14
3.2. Podíl	15
3.3. Kmenový list	17
4. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	19
4.1. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	20
4.1.1. Smrt společníka – fyzické osoby	20
4.1.2. Zánik společníka – právnické osoby	22
4.1.3. Zánik společnosti	23
4.1.4. Převod podílu	30
4.1.5. Vyloučení společníka v kadučním řízení	34
4.1.6. Vyloučení společníka soudem	36
4.1.7. Zrušení účasti společníka soudem	39
4.1.8. Dohoda o ukončení účasti společníka	41
4.1.9. Vystoupení společníka	42
4.1.10. Další způsoby zániku účasti společníka	46
4.2. Následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	47
4.2.1. Uvolněný podíl	47
4.2.2. Vypořádací podíl	49

5. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným dle slovenské právní úpravy.....	51
6. Závěr.....	54
Seznam použitých zdrojů	59
Shrnutí	64
Summary.....	65
Seznam klíčových slov	66
Key words.....	67

Seznam použitých zkratek

České právní předpisy

LZPS	Listina základních práv a svobod, Usnesení č. 2/1993 Sb. předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
ObčZ (obč.zák.)	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZVR	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
ZPřem	zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

Zahraniční právní předpisy

SOZ	zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov
-----	--

1. Úvod

Historie této diplomové práce se začala psát dávno před tím, než bylo napsáno byt' jen jediné slovo, a to již samotným výběrem tématu. Výběr tématu v mém případě probíhal v několika krocích, některé z nich nebyly příliš složité, nad jinými bylo třeba se zamyslet delší dobu. Volba právního odvětví diplomové práce byla prvním a zároveň nejsnazším krokem. Obchodní právo, jakožto soubor právních norem upravujících oblast obchodu a podnikání, ve mně již jako v uchazeči o studium práv vzbuzovalo velká očekávání a nutno podotknout, že v průběhu studia na právnické fakultě nejen že byla naplněna, ale studiem příbuzných odvětví jako je mezinárodní právo soukromé, právní odvětví upravující soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem, byla tato očekávání zcela předčena.

Roli při výběru tématu hrála i samotná doba zpracování diplomové práce, jež probíhala v transitivity období, tedy v roce 2013 za účinnosti zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, tak i následně v roce 2014 za účinnosti zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích), tedy v ideálním čase pro srovnání vybraných institutů - zvláštního právního předpisu upravujícího nově pouze obchodní korporace a obchodního zákoníku, zejména tedy jeho druhé části upravující obchodní společnosti a družstva.

Společnost s ručením omezeným jsem si vybral zejména z důvodu četnosti zakládání této právní formy v České republice, a jelikož je úprava společnosti s ručením omezeným velmi obsáhlá, pro zpracování své diplomové práce jsem si nakonec zvolil pouze jednu část, kterou je zánik účasti společníka v této právní formě. Samotná oblast zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je sice svým rozsahem pouze zanedbatelnou částí obchodního práva, nicméně význam této problematiky je dle mého názoru velmi podstatný jak pro samotné společníky, tak i pro obchodní společnost.

Skutečnost, že společnost s ručením omezeným je dle četnosti založení nejoblíbenější formou obchodní společnosti¹, je dána především jednoduchou organizační strukturou, kterou společnost s ručením omezeným bezesporu má, minimální odpovědností jednotlivých společníků za závazky z hospodaření společnosti a také poměrně snadnou cestou k jejímu založení. V důsledku účinnosti zákona o obchodních korporacích a změn oproti předchozí právní úpravě v něm obsažených, bude dle mého názoru obliba společnosti s ručením omezeným nadále stoupat. Bude tomu tak pravděpodobně především z důvodu mnohem snazšího založení, kdy se společník nebude muset podílet svým vkladem v hodnotě

¹ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 25.

minimálně 20 tisíc Kč, neboť již bude postačovat vklad ve výši pouze 1 Kč a také díky spoustě dalších novinek popsanych v některé z následujících kapitol, jakožto důsledek účinnosti nové právní úpravy.

Cílem této diplomové práce je vymezit, popsat, komplexně a systematicky vysvětlit a analyzovat jednak základní otázky týkající se samotné společnosti s ručením omezeným, tak i otázky postavení společníků, které bezesporu s tématem této diplomové práce úzce souvisí, ale zejména jednotlivé formy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným a cílem je taktéž objasnit důsledky zániku účasti nejen pro společníky, ale také pro společnost s ručením omezeným jako takovou, to vše ve světle proměn souvisejících s novou právní úpravou.

Diplomová práce bude rozčleněna na čtyři části mimo úvodu a závěru, jež na sebe budou navazovat a postupně se práce bude více zaměřovat na zvolené téma, tedy na možnosti zániku společnickovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. Veškeré části budou částmi teoretickými, při nichž bude použita metoda komparace, neboť při sepisování práce budu srovnávat zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákon č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech. Rovněž bude při zpracování využívána metoda deskriptivní analýzy, jež spočívá v myšlenkovém rozčlenění dané skutečnosti, situace, předmětu či jevu na jednotlivé části, jež jsou dále studovány a zkoumány.

První část práce je zaměřena na základní charakteristiku společnosti s ručením omezeným včetně historického vývoje.

Ve druhé části bude popsáno postavení společníků, možné způsoby vzniku společnickovy účasti na společnosti, jimiž jsou vznik originární a derivativní a také problematika obchodního podílu a kmenového listu.

Třetí část je samotným jádrem diplomové práce, neboť bude věnována právě zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, budou zde tedy charakterizovány jednotlivé možnosti zániku společnickovy účasti a také popsány důsledky tohoto zániku, se kterými se musí vypořádávat jak společníci, tak samotná společnost s ručením omezeným.

Čtvrtá část je věnována základní charakteristice problematiky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným ve slovenské právní úpravě.

S dobou zpracování práce, tedy v prvních měsících po nabytí účinnosti zákona o obchodních korporacích souvisí nevelké množství dosud publikovaných odborných článků týkajících se nové právní úpravy, z tohoto důvodu jsem jako primární zdroj pro zpracování této diplomové práce použil komentářovou literaturu, zejména Komentář k zákonu o obchodních korporacích z vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, kde předkládám

a analyzují názory Alexandra J. Bělohávků, Ludmily Lochmanové a Aleše Rozehnalů. Jako další zdroje týkající se nové právní úpravy jsem použil zejména komentář z nakladatelství C. H. Beck, kde jsou autory zejména Ivana Štenglová a Bohumil Havel, Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem z nakladatelství Sagit, kde je klíčovým autorem Bohumil Havel a v souvislosti s NOZ názory Jaroslava Svejkovského, obsažené v komentáři Právnícké osoby v novém občanském zákoníku z nakladatelství C. H. Beck.

Dalšími zdroji, z nichž jsem čerpal, jsou české i zahraniční právní předpisy, monografické publikace, elektronické internetové deníky, časopisecké články a v neposlední řadě i judikatura. Diplomová práce je zpracována dle právního stavu ke dni 20. června 2014.

2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným

2.1. Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je jednou z nejmladších forem obchodních společností, která z historického hlediska nevznikala postupně, tak jako např. akciová společnost, avšak byla vytvořena uměle. Důvody pro vytvoření je třeba hledat v Německu, kdy ve druhé polovině 19. století vyvstala potřeba existence takové právní formy obchodní společnosti, která by vyplnila prostor mezi čistě osobní (veřejná obchodní společnost) a čistě kapitálovou (akciová společnost) obchodní společností. Byl zde požadavek na právní formu s omezeným rozsahem ručení společníků, jejíž vnitřní struktura by však byla mnohem jednodušší, než je tomu u akciové společnosti. Roku 1892 byl přijat první zákon o obchodních společnostech, který obsahoval již i úpravu společnosti s ručením omezeným. Tímto zákonem se inspirovala řada tehdejších zemí. Prvním následovníkem bylo Portugalsko, které roku 1901 zahrnuje do svého právního řádu úpravu společnosti s ručením omezeným. V rámci angloamerického právního systému přijala tuto úpravu nejprve Velká Británie a následně i další země.²

„Na území dnešní České republiky byla společnost s ručením omezeným upravena poprvé rakouským zákonem č. 58/1906 ř.z. o společnostech s ručením omezeným, jehož vzorem byl uvedený německý zákon z r. 1892.“³ Na území tehdejšího Československa tento zákon platil od roku 1918 a jeho územní působnost byla 15. dubna 1920 rozšířena také na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Výše zmíněný zákon byl zrušen v prosinci roku 1950 a konec jeho účinnosti byl spojen se dnem, kdy zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník nabyl účinnosti. To tedy znamenalo vypuštění právní úpravy společnosti s ručením omezeným z právního řádu a tím i konec společnosti s ručením omezeným, jakožto právní formy obchodní společnosti, na téměř 40 let.

Dle J. Dědiče k nové úpravě společnosti s ručením omezeným došlo až po roce 1989 novelizací hospodářského zákoníku, a to zákonem č. 103/1990 Sb., kdy nebyla základním smyslem samotná regulace této právní formy, avšak vůbec možnost vzniku společnosti s ručením omezeným.⁴ Roku 1991 byl přijat zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který se již zabýval podrobnější úpravou společnosti s ručením omezeným a byl několikrát

² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 1 - 6. Shodně i DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 25-27.

³ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 26.

⁴ Tamtéž.

novelizován, a to nejen v oblasti úpravy společnosti s ručením omezeným. Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích; dále v textu též „ZOK“), který nahradil obchodní zákoník. ZOK je však oproti původnímu obchodnímu zákoníku zaměřen pouze na úpravu obchodních společností a družstev a problematika obchodních závazkových vztahů je součástí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), jež nabyl účinnosti rovněž dnem 1. 1. 2014.

2.2. Základní znaky společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, jež má svou právní subjektivitu a řadí se mezi kapitálové obchodní společnosti se všemi znaky společností kapitálových (např. povinnost tvorby základního kapitálu, vnitřní organizační struktura, vkladová povinnost společníků atd.). Vyznačuje se však i znaky, které jsou charakteristické pro společnosti osobní (např. částečné ručení společníků, které je časově omezeno).⁵ Proto lze konstatovat, že se jedná o společnost, která není čistě kapitálová a jde spíše o mezičlánek, jež v sobě zahrnuje jak výhody společností osobních, tak výhody společností kapitálových.

Dle právní úpravy účinné do konce roku 2013, čili dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále též „ObchZ“) byla společnost s ručením omezeným v ustanovení § 105 vymezena jako společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. V ZOK, konkrétně v ustanovení § 132 odst. 1, je společnost s ručením omezeným definována jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Nejedná se o zcela nové vymezení, nýbrž o jinou formulaci, která je dle mého názoru výstižnější a přesnější.

Ustanovení týkající se firmy společnosti s ručením omezeným je upraveno v ZOK shodně s obchodním zákoníkem, a to tak, že firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“ nebo zkratku „spol. s r.o.“ či „s.r.o.“.⁶

ZOK již neobsahuje zákaz řetězení a násobení společnosti s ručením omezeným, jak tomu bylo v obchodním zákoníku, kdy jednočlenná společnost nemohla být jediným zakladatelem, případně jediným společníkem v další společnosti s ručením omezeným a jedna

⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2., přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 139.

⁶ Srov. § 107 ObchZ a § 132 odst. 2 ZOK

fyzická osoba mohla být jediným společníkem maximálně ve třech společnostech s ručením omezeným. Rovněž mizí stanovení maximálního počtu společníků, kterých mohlo být dle ObchZ nejvýše padesát.

Další odlišností je definování základního kapitálu obchodních společností. V ZOK je vymezení tohoto pojmu mnohem užší, neboť v § 30 ZOK je pouze stanoveno, že se jedná o souhrn všech vkladů. ObchZ obsahoval mnohem rozsáhlejší úpravu, dle které byl základní kapitál souhrnem peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti, jež musel být vyjádřen v jednotkách české měny. Dle ustanovení § 108 ObchZ musela výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným činit minimálně 200 000 Kč. V ZOK takové či obsahově podobné ustanovení nenalezneme, je zde totiž upravena jen problematika vztahující se ke vkladu společníka, který dle § 142 ZOK může činit pouhou 1 Kč, pokud však společenská smlouva nestanoví vyšší výši vkladu. Z toho lze usuzovat, že pokud bude společnost s ručením omezeným založena pouze jedním společníkem, což lze, tak i výše základního kapitálu bude činit pouze 1 Kč. Dokonce je zde možnost stanovení rozdílné výše vkladů pro jednotlivé druhy podílů.

Dle S. Kutnara povede nová minimální výše základního kapitálu ostatní společnosti k větší opatrnosti v obchodním styku se společnostmi, jejichž základní kapitál bude činit pouze 1 Kč.⁷ S tímto názorem se neztotožňuji, neboť se domnívám, že nízký základní kapitál by neměl být bariérou při obchodování, jelikož jeho výše není vypovídací hodnotou o bonitě podniku.

Dle § 109 ObchZ se každý ze společníků musel na společnosti podílet jedním vkladem ve výši alespoň 20 000 Kč. T. Rechberger ve svém článku uvádí, že dle nové úpravy mohou být vklady i nadále peněžité i nepeněžité, přičemž druhé zmíněné bude třeba oceňovat znalcem, nikoli však již nutně jmenovaným soudem.⁸

Další novinka, kterou přináší ZOK, se týká založení webových stránek společnosti s ručením omezeným. Pro tuto obchodní korporaci však neplatí povinnost založení webových stránek (jako je tomu u společnosti akciové), ale pokud tak společnost učiní, je povinna na webových stránkách uvádět stejné údaje, jako na veškerých listinných obchodních

⁷ KUTNAR, Stanislav. *Změny v právní úpravě týkající se společnosti s ručením omezeným od 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 21. srpna 2013 [cit. 19. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-pravni-uprave-tykajici-se-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-od-1-1-2014-92088.html>>.

⁸ RECHBERGER, Thomas. *Společnost s ručením omezeným podle nové soukromoprávní úpravy* [online] epravo.cz, 25. března 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-podle-nove-soukromopravni-upravy-89772.html>>.

dokumentech. „*Uvádí-li na internetových stránkách údaj o výši základního kapitálu, musí se tento údaj týkat pouze jeho splacené části.*“⁹

⁹ SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

3. Postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným

3.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Nejprve je třeba zmínit, že společníky ve společnosti s ručením omezeným se mohou stát jak fyzické, tak i právnické osoby. Účast společníka představuje jeho vztah se společností, se kterou je svázán prostřednictvím obchodního podílu, jehož je majitelem. Účast společníka nezakládá jen vztah společníků k samotné společnosti, ale také se jedná o vztah společníka vůči ostatním společníkům dané společnosti s ručením omezeným. Společníkovi může jeho členství na společnosti vzniknout dvěma způsoby, a to originárním či derivativním způsobem.

Originární nabytí členství je spojeno se samotným vznikem společnosti, kdy se zakladatelé společnosti stávají společníky. Tomuto způsobu nabytí se rovněž říká původní, neboť vzniká nově. Při originárním vzniku účasti neexistuje žádný právní předchůdce. K originárnímu způsobu nabytí nemusí dojít pouze při vzniku společnosti, ale také je možno se s ním setkat tehdy, zvyšuje-li společnost základní kapitál a společníkem se stává osoba, která společníkem doposud nebyla a zavázala se ke splacení nového vkladu. Tento nový společník je společníkem originárním, avšak nemůžeme jej již označit za zakladatele společnosti.

Druhý způsob, jak může vzniknout společníkova účast na společnosti s ručením omezeným, je derivativní nabytí. O derivativní (odvozený) vznik se jedná v případě, že společníkem se stává osoba, která měla nějakého právního předchůdce. „*Derivativní členství v s.r.o. vzniká tedy právním nástupnictvím po dřívějším společníkovi (ať již ten získal své členství originárně, či derivativně, to v dané souvislosti nehraje žádnou roli)*.“¹⁰ S takovým způsobem vzniku se setkáváme při převodu a přechodu obchodního podílu, které odlišoval ObchZ a jež i nadále odlišuje ZOK, přičemž přechod nastane v důsledku jiné právní skutečnosti, než je projev vůle vlastníka podílu.¹¹

Nástupnictví neboli sukcesi lze rozdělit na dva druhy. Univerzální sukcese znamená, že nový společník vstupuje jak do všech povinností, tak i do veškerých práv, která byla vázána na jeho právního předchůdce. Při univerzálním nástupnictví nejsou práva a povinnosti převedena smluvně, nýbrž jsou pouze převedena na sukcesora (nástupce). Dalším druhem je sukcese singulární, kdy podle K. Eliáše nástupce vstupuje jen do společníkových práv

¹⁰ ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 72.

¹¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 107 (§ 42 ZOK).

plynoucích z jeho konkrétního právního vztahu ke společnosti, ne však do jeho práv ostatních. K singulární sukcesi dochází při převodu obchodního podílu.¹²

3.2. Podíl

S účastí společníka ve společnosti s ručením omezeným je spojen také pojem podíl, neboť jak uvádí právní předpisy (jak ObchZ, tak i ZOK), podíl představuje účast společníka v obchodní společnosti, ze které společníkovi plynou práva a povinnosti.¹³

U společnosti s ručením omezeným zaznamenala právní úprava v oblasti podílu také určité změny. „*Předně podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným se již neoznačuje jako obchodní podíl, nýbrž – stejně jako u jiných obchodních společností – podíl. Jedná se o změnu čistě terminologickou, nikoliv věcnou.*“¹⁴ Dále v textu již jen jednotně pouze „podíl.“

Další změna už je z hlediska práva samotného mnohem významnější. Dříve dle ustanovení § 114 odst. 2 ObchZ platilo, že každému ze společníků připadá pouze jeden podíl, tudíž možnost vlastnit více podílů v jedné společnosti s ručením omezeným nebyla vůbec připuštěna. To je však nyní změněno a dle ustanovení § 135 odst. 2 ZOK může mít společník více podílů, dokonce i různých druhů podílů a z nich vyplývající práva a povinnosti, ovšem pokud je tak stanoveno společenskou smlouvou. „*Z textu zákona přitom nevyplývá žádné omezení v tomto směru, výslovně je předvídan např. vznik podílu, se kterým bude spojeno právo na pevný zisk nebo naopak příplatková povinnost, logicky by mělo být umožněno spojit hlasovací práva pouze s některými obchodními podíly atp.*“¹⁵ Důvodová zpráva uvádí, že díky širší využitelnosti druhů podílů se stane společnost s ručením omezeným více atraktivní.¹⁶

Nově dle § 135 ZOK také může společenská smlouva povolit vznik různých druhů podílů, přičemž podíly, s nimiž jsou spojena tatáž práva a povinnosti, tvoří jeden druh a naopak podíly, se kterými žádná práva a povinnosti spojená nejsou, jsou označeny jako podíly základní. Společenskou smlouvou může být rovněž stanoveno, že odlišné podíly budou mít rozdílný obsah. „*Může tedy dojít k vydávání např. podílů s prioritním právem na zisk,*

¹² ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. s. 54.

¹³ Srov. § 61 odst. 1 ObchZ a § 31 ZOK

¹⁴ DVORÁK, Tomáš. In BÉLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 665 (§ 135 ZOK).

¹⁵ NEJEDLÝ, Ondřej. *Společnost s ručením omezeným po 1. lednu 2014 – nové možnosti*[online] epravo.cz, 20. března 2013 [cit. 15. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-po-1-lednu-2014-nove-moznosti-89586.html>>.

¹⁶ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 84.

*ale bez hlasovacího práva, jak tomu je již dnes u a.s. Takto bude mít tedy s.r.o. větší možnost otevřít se vůči investorům.*¹⁷

Společníkův podíl je i nadále určen dle poměru jeho vkladu k základnímu kapitálu společnosti s ručením omezeným (tedy stejně jak tomu bylo i podle obchodního zákoníku), není-li však společenskou smlouvou stanoveno jinak.

Podle odborné literatury měl podíl jak stránku kvalitativní, tak i stránku kvantitativní.¹⁸ Kvalitativní stránka v sobě pojímá společníkova práva a povinnosti, díky nimž se utváří jeho právní postavení v rámci dané společnosti. „*Společník je prostřednictvím svých práv a povinností spojen s ostatními společníky do jednoho vnitřně provázaného systému, který zajišťuje fungování společnosti.*“¹⁹ Společníkovi z jeho účasti na společnosti s ručením omezeným vznikají tedy určitá práva a povinnosti, jež bývají v literatuře různě členěny. Nejčastější je rozdělení na práva a povinnosti majetkové a nemajetkové.

Kvantitativní, tedy druhá stránka podílu udává míru společníkovy účasti na společnosti. J. Pokorná uvádí, že kvantitativní stránku lze vyjádřit slovně jako účast společníka na společnosti, jež odpovídá jeho právům a povinnostem, rovněž je možné ji formulovat i číselně, a to jako poměrnou hodnotu (poměr vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti).²⁰ Velikost podílu je možno vyjádřit buď v procentech či ve zlomku. Je nutno rozlišovat výši podílu a jeho hodnotu, neboť hodnota podílu je závislá na hospodářském výsledku (závisí na hodnotě čistého obchodního jmění), a proto není tak stálá, jako výše podílu.²¹

Nově dle článku J. Pavelky a V. Filipové je podíl věcí v právním smyslu bez dalšího, jelikož dle ustanovení § 489 NOZ je věcí v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Polemiky, zda se v konkrétním případě na podíl použijí analogicky ustanovení o věcech či nikoliv, tak odpadají.²²

¹⁷ BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

¹⁸ např. ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 207.

¹⁹ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 401.

²⁰ ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 207.

²¹ Podrobněji DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 224.

²² PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl a jeho pojetí podle stávající a nové právní úpravy. *Rekodifikační novinky*, 2012, roč. 1, č. 7, s. 6.

3.3. Kmenový list

ZOK přinesl další velmi významnou změnu, a to tzv. kmenový list. Zákonná úprava umožňující, aby podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným byl reprezentován cenným papírem, představuje jistě nejradikálnější změnu úpravy týkající se společnosti s ručením omezeným.²³ Kmenový list je dle ZOK cenný papír na řad, prostřednictvím kterého může být představován společníkův podíl na společnosti. Tím přestává být akciová společnost unikátní, neboť pouze u této společnosti a také u evropské společnosti představovaly do konce roku 2013 cenné papíry, konkrétně akcie, podíl na akciové společnosti. Existence kmenového listu je však podmíněna ustanovením ve společenské smlouvě, a jestliže ta umožní, aby jeden společník vlastnil více podílů, může společnost dle § 137 odst. 1 ZOK vydat kmenový list pro každý podíl, avšak dle § 137 odst. 2 lze kmenový list vydat pouze k tomu podílu, u něhož není omezena či podmíněna převoditelnost.

Kmenový list musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti, jež jsou upraveny v ustanovení § 138 odst. 1 ZOK. Patří mezi ně:

- označení, že se jedná o kmenový list,
- jednoznačná identifikace společnosti,
- výše vkladu připadající na podíl,
- jednoznačná identifikace společníka,
- označení podílu, k němuž je kmenový list vydán,
- označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů.²⁴

Společnost má možnost vydat vedle individuálního kmenového listu rovněž hromadný kmenový list. Vydá-li však takový kmenový list, má společnost povinnost dle § 138 odst. 2 ZOK na tomto cenném papíru uvést i údaj informující o tom, kolik jednotlivých kmenových listů nahrazuje a také musí být uvedeny podíly, které jsou tímto cenným papírem nahrazeny.

„V případě označení kmenového listu jako legitimní formy podílu na společnosti se kmenový list současně stává jedním z možných prostředků, jak prokázat společníkovu účast na společnosti.“²⁵ Společník má možnost prokazovat svoji účast na společnosti s ručením

²³ DVOŘÁK, Tomáš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 668 (§ 137 ZOK).

²⁴ Dle zákona se nemusí jednat o podpis jednatele, ale jednatel jej může nahradit svým otiskem, ale pouze za předpokladu, že listina obsahuje také ochranné prvky zabraňující padělání či pozměňování.

²⁵ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 187.

omezeným nejen předložením výpisu z obchodního rejstříku případně seznamu společníků, ale nově i prostřednictvím kmenového listu, byl-li však tento cenný papír na řad vydán.

P. Boguský ve svém článku uvádí, že tento cenný papír slouží nejen k prokazování společnickova podílu, ale díky němu bude převádění podílu mnohem snazší, nicméně kmenový list může být vydán pouze jako cenný papír a nikoliv jako zaknihovaný cenný papír, a to z důvodu ochrany věřitelů a také proto, aby nedocházelo ke konkurenci mezi úpravou společnosti s ručením omezeným a akciovou společností.²⁶ Jelikož tedy tento cenný papír na řad nelze vydat v zaknihované podobě, bude se převádět indosamentem, tudíž rubopisem, kdy na rub cenného papíru indosant písemně projeví svou vůli převést kmenový list na jiného majitele, tzv. indosatáře. Kmenový list nemůže být dle ust. § 137 odst. 4 ZOK předmětem veřejné nabídky a ani s ním nemůže být obchodováno na evropském regulovaném trhu, případně jiném veřejném trhu.

²⁶ BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

4. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným, která je představována vlastnictvím podílu, nejenom vzniká (ať už originárně či derivativně), ale také zaniká. Při zániku účasti dochází ke ztrátě společníkova podílu, tudíž přichází o svá práva a povinnosti, jež vyplývaly z účasti na společnosti. Jestliže společníkova účast ve společnosti s ručením omezeným zaniká, vzniká společníkovi v některých případech nové právo, a to právo na vypořádací podíl, jež bude podrobněji rozebráno v jedné z dalších podkapitol.

Stejně jako v ObchZ, tak i v ZOK je zahrnuto hned několik způsobů zániku společníkovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. „*Obdobně jako při vzniku i tady platí, že se tak může stát pouze na základě určitých, zákonem výslovně či mlčky předpokládaných způsobů.*“²⁷ Způsoby zániku účasti můžeme rozdělit na speciální, neboli zvláštní, a obecné. Kritériem pro rozlišení dle T. Dvořáka není to, zda se tento způsob zániku vztahuje pouze na společnost s ručením omezeným, či se týká všech obchodních společností, ale mnohem důležitější je povaha této normativní konstrukce a dílčí důsledky s tím spojené.²⁸ K. Eliáš ve své knize tvrdí, že obecné důvody mohou nastat u všech obchodních společností, z čehož lze usoudit, že speciální důvody se týkají vždy jen konkrétní právní formy, v našem případě tedy jen společnosti s ručením omezeným.²⁹ Nicméně takové rozlišování zániku účasti společníka v dané právní formě nemá žádný význam pro účely této diplomové práce.

Na zánik společníkovy účasti je nutno nahlížet také z pohledu právního nástupnictví, tedy zda podíl přechází na právního nástupce, tzv. sukcesora, či se jedná o zánik účasti společníka bez právního nástupce. Jestliže se společnost zrušuje bez právního nástupce a následně i zaniká, dochází zároveň i k zániku jednotlivých podílů, tudíž i účasti jednotlivých společníků na této společnosti. „*Ti naopak získávají právo na výplatu tzv. podílu na likvidačním zůstatku, zanikla-li společnost s likvidací.*“³⁰ Dané právo nemohou však uplatňovat ti společníci, jejichž společnost byla zrušena z důvodu konkursu na majetek společnosti.

²⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 186.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 123.

³⁰ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 47.

J. Hejda však zastává názor, že v dané situaci je možno nalézt další dělicí kritérium - zda podíl a tím pádem i účast ve společnosti, nabývá po zániku účasti předchozího společníka bezprostředně jeho právní nástupce, či se z podílu stane podíl uvolněný dle ustanovení § 113 odst. 5 ObchZ.^{31 32} Při převodu a přechodu podílu dochází k nabytí tohoto podílu právním nástupcem. Jestliže se však jedná o vyloučení společníka, zrušení jeho účasti soudem, dohodu o ukončení účasti společníka, zánik účasti při vyloučení společníka nebo zánik účasti z důvodu nesouhlasu s přeměnou společnosti, a to rozdělením, s podílem nadále disponuje společnost, která je povinna s ním naložit dle ustanovení v zákoně (§ 113 ObchZ a § 212 ZOK).

4.1. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným může zaniknout na základě právního úkonu (i jednostranného), právní skutečnosti a také na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.³³ Zánik účasti společníka nebyl v ObchZ upraven v jedné části a stejně je tomu i v ZOK. Problematika zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným též zaznamenala jisté změny, které budou nyní postupně zmíněny a rozebrány.

4.1.1. Smrt společníka – fyzické osoby

Prvním způsobem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je smrt společníka, fyzické osoby. V důsledku této právní události, tedy právní skutečnosti nezávislé na vůli dotyčné osoby, dochází k přechodu podílu.

ObchZ v § 116 odst. 2 obsahoval ustanovení, že podíl se dědí, jestliže to však nebylo vyloučeno společenskou smlouvou. Toto potvrzuje i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Odo 1080/2011, dle kterého společenská smlouva společnosti s ručením omezeným může přechod podílu vyloučit či podmínit, nemůže však určit osobu, na kterou podíl přejde, neboť podíl na dědice přechází ze zákona, není-li však společenskou smlouvou takové dědění vyloučeno. Dle § 116 odst. 2 ObchZ nemohlo být dědění podílu vyloučeno u jednočlenné společnosti, neboť v takovém případě by existovala společnost bez jediného společníka. Podle tohoto ustanovení se mohl dědic domáhat u soudu, aby jeho účast ve společnosti byla zrušena, a to za podmínky, že na něm nebylo možné

³¹ V ZOK je uvolněný obchodní podíl upraven v ustanovení § 212.

³² HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 48.

³³ Podrobněji HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 48 - 51.

spravedlivě požadovat, aby byl společníkem dané společnosti. Tuto možnost však neměl dědic, který byl zároveň jediným společníkem. Jestliže podíl nepřešel na dědice, postupovalo se dle ustanovení § 133 odst. 5 ObchZ, kdy byla společnost, na níž přešel podíl, povinna tento podíl převést na jiného společníka či třetí osobu. Převod podílu byl v kompetenci valné hromady. Pokud nebyl převod uskutečněn dle předchozího ustanovení, musela valná hromada dle § 113 odst. 6 ObchZ do 6 měsíců od úmrtí společníka rozhodnout, zda dojde ke snížení základního kapitálu o vklad zemřelého společníka, nebo jestli jeho podíl bude převzat zbylými společníky. Byla-li účast dědice takto zrušena, měl dědic nárok na vypořádací podíl.

ZOK se zabývá přechodem podílu v obecné části tohoto zákona, konkrétně v § 42 ZOK a následně i v § 211 ZOK. Stejně jako dle ObchZ, tak i podle ZOK přechází podíl zemřelého společníka na jeho dědice, není-li to společenskou smlouvou zakázáno či omezeno.³⁴ Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006 může být dědění podílu podmíněno souhlasem valné hromady, ale nemůže být podmíněno tím, že se dědic ve stanovené lhůtě o dědictví přihlásí. „Z logiky věci také vyplývá, že společenská smlouva nemůže zakázat či omezit přechod podílu v jednočlenné společnosti s ručením omezeným.“³⁵ Pokud tedy společníci do společenské smlouvy uvedou, že přechod podílu na dědice je úplně zakázán, tak dědění podílu je zcela nemožné a v takovém případě nemá dědic nárok na zůstavitelův podíl, ale má právo na podíl vypořádací. Zákon tedy umožňuje, aby společenská smlouva omezila dědění, tudíž takovým omezením může být i nadále nutný souhlas některého orgánu společnosti s přechodem podílu.

Odborná literatura se zabývala a i nadále zabývá otázkou, zda lze omezit či vyloučit přechod jen některého podílu, případně přechod na některého dědice, např. I. Štenglová tvrdí, že dědění pouze některého obchodního podílu není možné.³⁶ Dále se přikláním k názoru J. Svobody, že je stále použitelný judikaturní závěr³⁷, kdy nemůže být společenskou smlouvou určena osoba, na kterou podíl přejde s odkazem na § 1476 NOZ, dle kterého se dědí na základě dědické smlouvy, ze závěti či ze zákona, tudíž společenská smlouva nemůže být

³⁴ J. Svoboda poukazuje na to, že zákon v dané oblasti poněkud svádí ke zjednodušenému výkladu, tedy že podíl zemřelého společníka přechází na dědice mimo řízení o pozůstalosti, který je však nesprávný. Jestliže je společenskou smlouvou umožněn jeho přechod, tak podíl v obchodní korporaci tvoří pozůstalost, a proto přechází v řízení o pozůstalosti jako kterýkoliv jiný zůstavitelův majetek na dědice s tím rozdílem oproti předchozí právní úpravě (§ 460 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník), že tomu nemusí být vždy k datu smrti zůstavitele. Podrobněji SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 299-300 (§ 42 ZOK).

³⁵ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 306 (§ 42 ZOK).

³⁶ Podrobněji BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 82 - 83.

³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011

dědickým titulem.³⁸

Stejně jako dle předchozí právní úpravy, tak i nadále se může dědic domáhat u soudu zrušení své účasti v dané společnosti s ručením omezeným. Tato možnost je ale rovněž omezena, jelikož musí být dány důvody, pro které na dědici nelze spravedlivě požadovat setrvání ve společnosti. Soud však dle ust. § 211 odst. 3 ZOK nemůže zrušit účast dědice, který je zároveň jediným společníkem ve společnosti. Jestliže tedy tento jediný společník chce ukončit účast ve společnosti s ručením omezeným, může tak učinit převodem podílu, případně prostřednictvím zrušení společnosti bez právního nástupce, tedy likvidací společnosti.

V případě, kdy jeden podíl zdědilo více dědiců, se tyto dotyčné osoby dle ObchZ musely a i nadále dle ZOK musí dohodnout, kdo z nich bude vykonávat práva spojená s podílem. Pokud by tak neučinily a zároveň by nebyl ustanoven správce (dříve zmocněnec) této části pozůstalosti, určí takového správce soud.

Správce pozůstalosti vykonává správu v režimu ustanovení § 1405 NOZ, jedná se tedy o prostou správu a činí vše, co je nutné k zachování svěřeného majetku. Že se jedná o prostou správu, potvrzuje i samotné ustanovení § 42 odst. 2 ZOK, v němž je uvedeno, že správce pozůstalosti je oprávněn vykonávat všechna práva spojená s podílem. Ačkoliv ZOK přiznává správci pouze oprávnění, je součástí prosté správy i výkon povinností spojených s podílem, vždy ale jen s účelem udržení podílu pro dědice.³⁹

4.1.2. Zánik společníka – právnické osoby

Dalším způsobem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je situace, kdy zanikne právnická osoba, jež byla společníkem v dané společnosti, bez právního nástupce, neboť při zániku samotné právnické osoby zaniká rovněž i její účast na společnosti. „Právní důsledky zániku právnické osoby, která je společníkem, budou různé podle toho, zda dochází ke zrušení s přechodem jmění na právního nástupce nebo nikoliv.“⁴⁰ V ObchZ v ustanovení § 116 odst. 1 ObchZ však byl upraven pouze zánik právnické osoby, při kterém docházelo k přechodu podílu na právního nástupce. V tomto smyslu zůstává přechod podílu nezměněn i v ZOK.

Dojde-li k zániku společníka – právnické osoby, která má svého právního nástupce, podíl přejde na tohoto sukcesora. Zánik obchodní společnosti nebo družstva s právním

³⁸ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 312 - 313 (§ 42 ZOK).

³⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 109 (§ 42 ZOK).

⁴⁰ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999, s. 319.

nástupcem se označuje pojmem přeměna. Dle § 1 odst. 2. zákona č. 125/2008 Sb., zákon o přeměnách obchodních společností a družstev (dále též „ZPřem“), se přeměnou rozumí fúze společnosti nebo družstva, rozdělení společnosti nebo družstva, převod jmění na společníka, změna právní formy a přeshraniční přemístění sídla. Problematika týkající se zápisu přeměny právnických osob do veřejných rejstříků se řídí zákonem č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, kde v § 1 odst. 1 je za veřejný rejstřík považován i obchodní rejstřík.

Stejně jako v případě zániku účasti společníka ve společnosti v důsledku jeho smrti, i zde může být přechod podílu omezen či úplně vyloučen společenskou smlouvou dle § 42 odst. 1 ZOK, kdežto podle předchozí právní úpravy, konkrétně § 116 odst. 1 ObchZ, mohl být přechod podílu společenskou smlouvou pouze vyloučen, nikoliv omezen. Jestliže nastane situace, že bude přechod podílu na právního nástupce vyloučen, nemá tento sukcesor nárok na podíl ve společnosti, ale náleží mu vypořádací podíl. Z podílu se stává podíl uvolněný a přechází na společnost, která jej však nevlastní, ale je oprávněna s ním nakládat. Problematika uvolněného podílu bude popsána v kapitole upravující následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Jak již bylo uvedeno výše, zákon neupravuje důsledky zrušení právnické osoby bez právního nástupce, a tudíž může právnická osoba, jež se zrušuje, převést podíl za podmínek stanovených zákonem či společenskou smlouvou. J. Dědič se ve vztahu k obchodnímu zákoníku přikláněl k názoru, že za situace, kdy převod podílu není možný, případně o podíl není zájem, může být účast právnické osoby zrušena soudem.⁴¹ Dle ZOK se při prodeji postupuje dle § 209, resp. dle § 210 v případě, že se jedná o převod kmenového listu. Pokud není kmenový list úspěšně prodán, postupuje se následně dle § 214 ZOK upravující určení výše vypořádacího podílu při neúspěšném prodeji uvolněného podílu.⁴²

4.1.3. Zánik společnosti

Současně i se zánikem samotné společnosti zaniká i účast společníka ve společnosti s ručením omezeným. Stejně jako vznik společnosti, tak i její zánik je rozdělen do dvou fází. První z nich je zrušení společnosti, jež je hmotněprávní podmínkou pro další procesy popsané níže (a to buď likvidaci, nebo přechod na právního nástupce). Následně nastává buď zánik

⁴¹ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 319.

⁴² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 407 (§ 213 ZOK).

právnícké osoby (po likvidaci), nebo další postup související s přeměnou (obě varianty se zapisují do veřejného rejstříku).⁴³

„Na zrušení společnosti s ručením omezeným (resp. obchodní korporace obecně) a její likvidaci se přiměřeně použijí ustanovení občanského zákoníku o zrušení právnické osoby, přeměně právnické osoby, zániku právnické osoby s likvidací.“⁴⁴ Obecná pravidla pro zrušení právnických osob nově tedy vymezuje § 168 a násl. NOZ, včetně likvidace (§ 187 a násl. NOZ) a ZOK je pak v určitých případech modifikuje.⁴⁵

Důvodem pro samotné zrušení společnosti může být dle § 241 ZOK buď vůle společníků, nebo zrušení na základě rozhodnutí soudu. Totéž umožňoval i obchodní zákoník v ustanovení § 151 ObchZ.

Jedná-li se o tzv. zrušení dobrovolné, tedy pokud se společníci společnosti s ručením omezeným na zrušení společnosti dohodnou, musí být o tomto kroku uzavřena písemná dohoda všech společníků, jež musí být ve formě veřejné listiny (notářského zápisu), dle ustanovení § 241 odst. 1 ZOK.

Společenská smlouva může valné hromadě ukládat pravomoc k rozhodování o zrušení společnosti s likvidací. Jestliže je valná hromada pověřena případným zrušením společnosti, musí společenská smlouva takové ustanovení přímo obsahovat, tudíž v případě, že tato pravomoc není výslovně upravena ve společenské smlouvě, společnost s ručením omezeným nemůže být valnou hromadou zrušena. Jestliže do pravomoci valné hromady náleží i zrušení společnosti a tento nejvyšší orgán se k tomuto kroku odhodlá, zákon vyžaduje souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů veškerých společníků a rovněž osvědčení veřejnou listinou (shodně upraveno v ObchZ i v ZOK).

Společník se dále může také domáhat zrušení společnosti soudem (tzv. nucené zrušení společnosti), a to v případech stanovených zákonem (§ 93 ZOK, dříve § 68 odst. 6 ObchZ). Obecná pravidla pro zrušení právnické osoby soudem upravuje § 172 NOZ, soud tedy může zrušit právnickou osobu, která vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek, nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem nebo nemá po dobu delší jak dva roky statutární orgán, jež je schopný se usnášet.

⁴³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 115 (§ 168 NOZ).

⁴⁴ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkově znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 312.

⁴⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 425 (§ 241 ZOK).

ZOK jednak rozšiřuje důvody pro zrušení společnosti, ale rozšiřuje i výčet osob, které se mohou dovolat zrušení obchodní korporace. Rozšíření se vztahuje na státního zástupce, který může návrh na zrušení společnosti soudem podat za podmínky, shledá-li závažný veřejný zájem.⁴⁶

Dle § 93 ZOK soud zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci, pokud pozbyla všechna podnikatelská oprávnění. K takovému kroku nedojde, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než je podnikání.

Dále může být společnost s ručením omezeným zrušena, jestliže není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel, přičemž neschopnost vykonávat činnost po dobu delší než 1 rok je vázána na objektivní stav. Tudíž pokud korporace činnost vykonávat může, ale z nějakého důvodu činnost nevykonává, není to důvodem pro její zrušení. Tento důvod pro zrušení navazuje na obdobné pravidlo v regulaci zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným uvedené v § 205 ZOK, jež bude rozebráno v jedné z následujících kapitol.⁴⁷

Společník se také dle § 241 odst. 2 ZOK může domáhat zrušení společnosti u soudu z důvodů a za podmínek určených společenskou smlouvou. *„Takovým důvodem by mohly být vážné neshody mezi společníky nebo důvod, že společnost neplní účel, pro který byla zřízena, zdědění obchodního podílu určitým dědicem ap.“*⁴⁸

Jelikož je ustanovení § 241 odst. 2 ZOK doplněním pravidla podle § 172 odst. 1 NOZ, tak se i zde použije možnost přiměřené dodatečné lhůty na odstranění důvodů zrušení podle § 172 odst. 2 NOZ.⁴⁹

Druhou fází je již samotný zánik společnosti, čímž se má na mysli výmaz dané společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku. *„Mezi zrušením obchodní korporace a jejím zánikem je určitá časová prodleva, která má vést k vypořádání práv a povinností obchodní korporace jednak vůči třetím osobám a jednak vůči společníkům.“*⁵⁰

⁴⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 211 (§ 93 ZOK).

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. (ed.). *Obchodní zákoník. Komentář – 2. díl*. Praha: Polygon, 2002, s. 1292 (§ 152 ObchZ).

⁴⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 425 (§ 241 ZOK).

⁵⁰ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 115.

Zánik společnosti, myšleno jako celkový proces, je možné dle zákona rozdělit na zrušení a zánik s likvidací nebo zrušení a zánik bez likvidace. Pojmem likvidace je myšleno vypořádání veškerých majetkových vztahů dané společnosti.

Zrušení společnosti s likvidací, čili bez právního nástupce, se uskuteční vždy, ledaže to zákon výslovně zakáže. ZOK, na rozdíl od ObchZ (§ 70 – 75c), neobsahuje obecnou úpravu likvidace. Likvidace je nově obecně upravena v § 187 a násl. NOZ a ZOK již obsahuje pouze dílčí úpravu týkající se podílu na likvidačním zůstatku upraveném v § 37 až 39, povinností likvidátora v § 94 a 95, likvidace společnosti s ručením omezeným v § 242, akciové společnosti v § 549 až 551 a družstva v § 756, 757 a 772.⁵¹

Likvidace je tedy upravena v § 187 a násl. NOZ, zatímco přeměna právnické osoby je upravena v § 174 a násl. NOZ. Uvedením těchto ustanovení v opačném pořadí, než ve kterém jsou upraveny postupy v zákoně, zákonodárce zdůraznil, že při zrušení a zániku přeměnou právnické osoby se jedná o nástupnictví popsané v § 174 a násl., zatímco při likvidaci dochází k úplnému zániku bez právního nástupnictví.⁵²

Za účinnosti staré právní úpravy vyjádřil v usnesení Krajský soud v Brně ze dne 2. července 1993, sp. zn. 28 Co 75/92 názor, ze kterého je možno vycházet i nadále, a sice že likvidace je při zrušení společnosti s likvidací neopominutelnou fází, jež předchází zániku společnosti výmazem z obchodního rejstříku. Účelem likvidace je jednak vypořádání majetku, vyrovnání veškerých závazků společnosti, ale je nutno také dle zákona naložit s majetkem, který vyplyne z procesu likvidace. Likvidace společnosti je zahájena dnem zrušení společnosti, případně dnem, kdy je společnost prohlášena za neplatnou.

Povolání likvidátora je obecně upraveno v § 189 NOZ, jež uvádí, že při vstupu do likvidace povolá příslušný orgán právnické osobě likvidátora. U společnosti s ručením omezeným spadá volba a odvolání likvidátora do působnosti valné hromady, jestliže tak určí společenská smlouva, za určitých okolností může být likvidátor jmenován i soudem.

Dle § 193 NOZ likvidátor nabývá působnosti statutárního orgánu okamžikem svého povolání a za řádný výkon funkce likvidátor odpovídá stejně jako člen statutárního orgánu. Dle § 65 písm. b) ZVR se do veřejného rejstříku запиše jméno, sídlo nebo adresa místa pobytu nebo případně také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu likvidátora. Zápis do rejstříku je deklaratorní, konstitutivní je příslušné rozhodnutí o povolání likvidátora.⁵³

⁵¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 212 (§ 94 ZOK).

⁵² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 118 (§ 169 NOZ).

⁵³ Tamtéž, s. 160 (§ 193 NOZ).

Likvidátorem může být ustanoven člen statutárního orgánu nebo také společník. ZOK přináší tzv. obsazení funkce likvidátora ex lege, které se vztahuje na ty situace, kdy není likvidátor jmenován společností při dobrovolném zrušení, a proto se v takovém případě likvidátorem stane každý člen statutárního orgánu. K této úpravě došlo dle J. Hejdy proto, že za předchozí právní úpravy docházelo v takovém případě k nadměrnému a zbytečnému zatěžování soudů, jež musely rozhodovat o jmenování likvidátora, a to jak z moci úřední, tak i na návrh osoby prokazující oprávněný zájem.⁵⁴

*Není vyloučeno, že se členové statutárního orgánu, na něž dopadne výkon působnosti likvidátora podle § 189 odst. 2, ze zákona této působnosti zbaví rezignací na své členství ve statutárním orgánu. To však nevylučuje, aby tyto osoby (nebo některou z nich) jmenoval likvidátorem soud podle § 191 odst. 3.*⁵⁵

V případě, že o samotném zrušení společnosti rozhodl soud, tak také jmenuje osobu likvidátora. Jestliže soudem jmenovaný likvidátor neplní své povinnosti, může jej soud na žádost odvolat a jmenovat nového likvidátora, kterým může být i člen statutárního orgánu, a to i bez jeho souhlasu.

Likvidátor má za úkol oznámit všem jemu známým věřitelům, že společnost vstoupila do likvidace. Jestliže by byla v účetnictví vedena pohledávka takového věřitele a likvidátor by tohoto věřitele o vstupu společnosti do likvidace nevyrozuměl, v důsledku čehož by např. došlo k újmě, odpovídal by likvidátor přímo takovému věřiteli, a to z důvodu zákonné notifikační povinnosti. V případě, že by pohledávka v účetní dokumentaci nebyla evidována, případně z jiných důvodů nebude moci likvidátor zjistit věřitele, notifikační povinnost vůči případnému věřiteli odpadá.

Likvidátor je povinen dle § 198 NOZ informaci o vstupu právnické osoby do likvidace zveřejnit pro případ, že by tato skutečnost nebyla oznámena některému z věřitelů, neboť mu nebyl z nějakého důvodu známý. NOZ (§ 3018) považuje povinnost zveřejnit údaje za splněnou zveřejněním v Obchodním věstníku a to dle § 198 odst. 2 NOZ nejméně dvakrát za sebou alespoň s dvoutýdenním odstupem společně s výzvou pro věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce od druhého zveřejnění.

Dalším jeho úkolem je sestavit zahajovací rozvahu ke dni, kdy společnost vstoupila do likvidace, v níž jsou uvedena stálá aktiva, oběžná aktiva a ostatní aktiva, a to při údajích

⁵⁴ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 115 - 116.

⁵⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právníky osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 150 (§ 187 NOZ).

k aktivům celkem.⁵⁶

Rovněž je likvidátor povinen připravit soupis veškerého jmění společnosti, který musí poskytnout proti úhradě nákladů všem věřitelům, jež o to požádají. Z gramatického výkladu § 199 odst. 2 NOZ je zřejmé, že soupis sestavený likvidátorem nemůže být vydán každému, ale může být vydán pouze věřiteli, a to tomu, který je buď likvidátorovi známý z dokumentace, nebo který se ve lhůtě přihlásí a osvědčí, že je věřitelem.⁵⁷

Jakmile likvidátor dokončí vše, co předchází naložení s likvidačním zůstatkem nebo předání likvidační podstaty podle § 202 NOZ nebo oznámení podle § 204 NOZ, vyhotoví konečnou zprávu k průběhu likvidace, v níž uvede alespoň informaci o tom, jak bylo s likvidační podstatou naloženo, a popřípadě také návrh na použití likvidačního zůstatku. K témuž dni likvidátor sestaví účetní závěrku, ke které připojuje i podpisový záznam.

Dříve, tedy dle ObchZ, předkládal likvidátor konečnou zprávu, návrh na použití likvidačního zůstatku a účetní závěrku ke schválení společníkům společnosti s ručením omezeným. Nově, dle obecné úpravy, předkládá likvidátor tyto dokumenty tomu, kdo ho povolal do funkce. Tyto dokumenty tedy mohou být předloženy valné hromadě, statutárnímu orgánu či soudu. ZOK nicméně v § 94 doplňuje pravidla obsažená v NOZ. V § 94 odst. 1 ZOK se jedná o doplnění obecných pravidel uvedených v § 205 NOZ, kdy dle ZOK má likvidátor povinnost předložit zprávu o průběhu likvidace, návrh na použití likvidačního zůstatku a účetní závěrku též nejvyššímu orgánu obchodní korporace.⁵⁸ *Důvodem této speciální úpravy je právo společníků ponechat si možnost rozhodnutí, neboť od zjištěného likvidačního zůstatku se odvíjí jejich podíl na likvidačním zůstatku.*⁵⁹

Dle ustanovení § 94 odst. 2 ZOK je likvidátor společnosti povinen uchovat výše zmíněné dokumenty po dobu 10 let od zániku obchodní korporace a jestliže se jedná o zánik společnosti bez likvidace, tak musí být tyto dokumenty uchovány jejím právním nástupcem.

A. Bělohávek spolu s A. Rozehnalem poukazují na nesmyslnost poslední věty tohoto ustanovení, neboť v případě zrušení obchodní korporace bez právního nástupce se konečná zpráva o průběhu likvidace, návrh na použití likvidačního zůstatku a i likvidační účetní závěrka nevyhotovují. Proces likvidace je ukončen, je-li likvidační zůstatek (čistý majetkový zůstatek z likvidace, čili „*majetkový přebytek po odečtení všech výdajů spojených s likvidací*

⁵⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 169 (§ 168 NOZ).

⁵⁷ Tamtéž, s. 169 (§ 168 NOZ).

⁵⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 212 (§ 94 ZOK).

⁵⁹ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 118.

a uspokojením nároků věřitelů⁶⁰) rozdělen, likvidační podstata⁶¹ převzata případně odmítnuta.

Následně musí likvidátor podat žádost o souhlas s výmazem společnosti z obchodního rejstříku, jelikož dle § 238 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je daňový subjekt, který je právnickou osobou zanikající bez právního nástupce, povinen předložit současně se žádostí o výmaz z obchodního rejstříku nebo obdobného veřejného rejstříku souhlas správce daně, u kterého je registrován.

Poslední povinností likvidátora v procesu likvidace je tedy podání návrhu na výmaz společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku, a to do 30 dnů od ukončení likvidace jak uvádí § 207 NOZ, tímto ustanovením je též likvidátor aktivně legitimován při aplikaci jak § 25 odst. 1 písm. d) ZVR o zápisu data zániku právnické osoby, § 22 ZVR ohledně podoby návrhu na zápis, § 19 ZVR o doložení návrhu na zápis k výmazu listin dosvědčujících ukončení likvidace, tak zejména § 11 odst. 1 ZVR, kde je aktivní legitimace dána odkazem na jiný zákon, kterým je tedy v tomto případě právě § 207 NOZ.⁶²

Dle usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 2004, sp. zn. 7 Cmo 424/2003 nelze z obchodního rejstříku vymazat obchodní společnost, a to i kdyby její likvidace skončila, pokud je účastníkem dosud neskončeného soudního řízení, v němž by v důsledku jejího zániku nebylo možné meritorně rozhodnout, ačkoli jinak by k takovému rozhodnutí všechny zákonné podmínky byly splněny, ledaže zákonem není stanoveno něco jiného. Je-li tedy výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku možný, tak tímto dnem daná obchodní korporace zaniká.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník obsahuje v § 169 odst. 2 ustanovení, že pokud nelze z právního jednání o zrušení právnické osoby stanovit, jestli je zrušena s likvidací nebo bez ní, tak platí, že je zrušena s likvidací.

V některých případech, především při přeměnách společnosti, ať už při fúzi či rozdělení, se **společnost ruší bez likvidace** podle ust. § 173 odst. 1 NOZ (stejně tomu bylo i dle předchozí právní úpravy) a veškeré jmění společnosti přechází na jejího právního nástupce. Společnost je zrušena bez likvidace také ve speciálních případech souvisejících s insolvenčním řízením.

⁶⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 486 (§ 94 ZOK).

⁶¹ Likvidační podstata je novým pojmem objevujícím se v ZOK. Jedná se o upřesnění pojmu konkurzní podstaty, který byl v mnoha případech nesprávně použit.

⁶² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 179 (§ 207 NOZ).

4.1.4. Převod podílu

Dalším důvodem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je převod podílu. ObchZ obsahoval úpravu převodu podílu v § 115 ObchZ, podle níž mohl společník svůj podíl převést na jiného společníka, přičemž tato možnost byla podmíněna souhlasem valné hromady, jestliže však společenská smlouva nestanovila něco jiného. Na základě ustanovení ve společenské smlouvě mohl být podíl dle § 115 odst. 2 ObchZ převeden i na třetí osobu, kdy tento převod mohl být ve společenské smlouvě podmíněn rovněž souhlasem valné hromady. Měla-li společnost jediného společníka, byl podíl na třetí osobu vždy převoditelný.

Převod podílu se podle předchozí právní úpravy uskutečňoval na základě Smlouvy o převodu obchodního podílu, která musela mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy.

ZOK nově upravuje převod podílu v § 207-210 ZOK a opět odlišuje převod podílu na jiného společníka a převod podílu na osobu, která není společníkem. *„Pojetí převoditelnosti podílu se v obecné rovině nemění s tím, že možnost podmínit převod souhlasem některého z orgánů společnosti je myšlena obecně, tedy na skutečnost převodu, nikoliv na určení konkrétní osoby. Pakliže se ovšem společenská smlouva od dikce zákona odchýlí a upraví nutný souhlas i s konkrétní osobou, pak bude platit tato přísnější úprava.“*⁶³

ZOK zaznamenal jisté změny v oblasti převodu podílu. V případě převodu na jiného společníka může každý ze společníků převést svůj podíl na jiného společníka a tento převod již není podmíněn souhlasem valné hromady, jako tomu bylo do konce roku 2013. Nicméně jedná se o dispozitivní pravidlo, nic tedy nebrání tomu, aby byl i nadále tento převod podílu možný jen se souhlasem některého z orgánů společnosti, kterým bude pravděpodobně nejčastěji opět valná hromada.

Převoditelnost může být upravena odlišně nejen ve společenské smlouvě, ale též vzájemnými smlouvami uzavřenými mezi společníky.⁶⁴ V případě, že by se vícečlenná společnost v průběhu své existence stala společností jednočlennou, aplikujeme § 14 ZOK, který uvádí, že stane-li se společnost jednočlennou společností, k ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost nebo zastavení nebo možnost přechodu podílu, se po dobu, kdy je jednočlennou společností, nepřihlíží.

⁶³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 956 (§ 207 ZOK).

⁶⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399 (§ 207 ZOK).

I nadále je použitelný závěr soudu vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, který uvádí, že souhlas k převodu může být udělen buď již před uzavřením smlouvy vztahující se k převodu, nebo až po jejím uzavření, jestliže však zákon výslovně nevyžaduje souhlas předchozí. Navazujíc na to A. Rozehnal spolu s A. Bělohávkem uvádí, že pokud bude tedy potřebný souhlas udělen před uzavřením smlouvy, tak bude smlouva platná a účinná samotným uzavřením smlouvy, ale jestliže dojde k udělení souhlasu až po uzavření smlouvy, nabude smlouva platnosti při uzavření, avšak účinná bude až při udělení souhlasu některým z orgánů.⁶⁵ „*Pokud však není požadovaný souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak.*“⁶⁶

Souhlasím s názorem B. Havla, že v případě, že bude ve společenské smlouvě sjednána podmíněnost převodu souhlasem orgánu společnosti, bude to vždy současně podmínka účinnosti převodu podílu a věta „smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen,“ je tedy kogentní. Samozřejmě pokud by byl převod podmíněn jinak než souhlasem orgánu, tak se toto pravidlo nepoužije.⁶⁷

V druhém případě ZOK umožňuje převod podílu na osobu, která není společníkem, ale zde jen se souhlasem valné hromady (nikoliv dalších jiných orgánů společnosti jako je tomu u převodu podílu na jiného společníka), pokud není ovšem společenskou smlouvou stanoveno jinak.

Jedná se tedy opět o pravidlo dispozitivní a převod podílu na osobu, která není společníkem lze tedy společenskou smlouvou podmínit jiným způsobem, případně ho lze též zcela otevřít.⁶⁸ Obdobně jako u § 207 odst. 2 ZOK lze dovodit, že v případě, že se společnost rozhodne podmínit převod podílu na třetí osobu souhlasem valné hromady, je druhá věta § 208 odst. 1 ZOK kogentní.⁶⁹

M. Prieložný se ve svém článku zabýval otázkou, zda se mění společenská smlouva v důsledku udělení souhlasu s převodem podílu, jako argument pro negativní odpověď na tuto otázku, tedy, že se společenská smlouva v důsledku rozhodnutí valné hromady nemění, uvádí, že „*příčinou převodu podílu, a tedy změny společenské smlouvy ohledně jejího subjektu,*

⁶⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957 (§ 207 ZOK).

⁶⁶ NEVRKLA, Luboš. *Převod podílu ve společnosti s ručením omezeným po 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 18. února 2014 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-1-1-2014-93665.html>>.

⁶⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399 (§ 207 ZOK).

⁶⁸ Tamtéž, s. 400 (§ 208 ZOK).

⁶⁹ Tamtéž, s. 400 - 401 (§ 208 ZOK).

je obecně smlouva o převodu podílu. Udělení souhlasu valnou hromadou je pouze podmínkou účinnosti takového převodu (§ 208 odst. 1 ZOK).⁷⁰ Dle mého názoru se nicméně jedná o rozhodnutí, v jehož důsledku se mění společenská smlouva, protože se mění společník, tedy subjekt společenské smlouvy, a proto, bude-li převod podmíněn souhlasem valné hromady, bude valná hromada rozhodovat dvoutřetinovou většinou dle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.

V obou případech, tzn. při převodu podílu na jiného společníka i při převodu na osobu odlišnou od společníka nenabude smlouva účinnosti dříve, než bude souhlas udělen, pokud ovšem nebude souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy⁷¹, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak. Dle § 207 odst. 3 ZOK je společníkovi, který chce převést svůj podíl na jiného společníka dána možnost vystoupit ze společnosti, a to v případě, kdy společník převede svůj podíl na jiného společníka a orgán, který má s převodem podle společenské smlouvy vyslovit souhlas je buď nečinný, nebo souhlas bez udání důvodu neudělí.

Nelze nesouhlasit s názorem D. Pikala, který ve svém článku uvádí, že podle nové právní úpravy nebude smlouva o převodu podílu zvláštním typem smlouvy, ale kompletně se z důvodu povahy podílu jako věci použijí obecná ustanovení uvedená v § 2085 a násl. NOZ o koupi věci movité, případně o darování uvedená v § 2055 a násl. NOZ.⁷² Proto se tedy převod podílu bude realizovat na základě kupní, popř. darovací smlouvy. Smlouva musí také obsahovat informaci o tom, zda převod podílu proběhne úplatně⁷³ či bezúplatně.

Jak uvádí A. Rozehnal spolu s A. Bělohlávkem, tak společníci nemají ze zákona zřízeno předkupní právo k podílu, nicméně může být založeno společenskou smlouvou a v takové situaci má společník povinnost nabídnout ke koupi svůj podíl ostatním společníkům.⁷⁴

Z ustanovení § 209 odst. 1 ZOK vyplývá, že každý nabyvatel samotným nabytím podílu přistupuje ke společenské smlouvě dané společnosti s ručením omezeným, tudíž samotné prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě nemusí být ve smlouvě vůbec upraveno.

⁷⁰ PRIELOŽNÝ, Milan. *K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s.r.o.* [online] epravo.cz, 13. března 2014 [cit. 20. března 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

⁷¹ Odstoupení od smlouvy je upraveno v § 2001 a násl. NOZ, přičemž dle § 2004 NOZ se odstoupením od smlouvy závazek zrušuje od počátku a strany jsou povinny vrátit si případné bezdůvodné obohacení.

⁷² PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekodifikaci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>>.

⁷³ V takovém případě musí smlouva obsahovat i sjednanou kupní cenu, případně může být cena sjednána i v dodatku smlouvy.

⁷⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957 (§ 207 ZOK).

Z gramatického výkladu dle mého názoru jasně plyne, že se jedná o kogentní ustanovení, přistoupení nabyvatele podílu ke společenské smlouvě je zcela automatické a nelze ho tedy ve společenské smlouvě vyloučit ani nikterak podmínit.

Dle předchozí právní úpravy byl nabyvatel, který nebyl společníkem, povinen dle ust. § 115 odst. 3 ObchZ ve Smlouvě o převodu obchodního podílu výslovně prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě či stanovám společnosti.

Stejně jako podle ObchZ, tak i dle ZOK ručí⁷⁵ převodce za závazky (dluhy), které spolu s převodem podílu přešly na nabyvatele.⁷⁶ ZOK nepředpokládá, že na nabyvatele přejdou všechny dluhy původního vlastníka podílu, ale jen ty, které jsou spojeny s podílem samotným, jedná se typicky o společnické dluhy jako je vkladová nebo příplatková povinnost (nejedná se tedy o univerzální sukcesi). Jelikož nově ZOK připouští vznik různých druhů podílů, přikláním se k názoru, že nelze vyloučit, že s podílem budou spojeny i jiné dluhy, a to jakékoliv povahy, protože zákon nepředpokládá pouze dluhy peněžité.⁷⁷

Převod podílu je dle § 209 odst. 2 ZOK vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy. Smlouva samotná je platná dnem, kdy je smluvními stranami uzavřena a účinnosti nabývá buď nabytím platnosti, nebo splněním podmínky, případně též jinou právní skutečností. Jak již bylo zmíněno, účinnosti nabývá smlouva taktéž schválením převodu ze strany příslušného orgánu společnosti podle § 207 nebo § 208 ZOK, v případě, že je takový souhlas vyžadován a smlouva je uzavřena před udělením tohoto souhlasu. Od účinného doručení je tedy společnost povinna respektovat práva nabyvatele – společníka, na druhou stranu je oprávněna po nabyvateli vyžadovat plnění příslušných povinností.⁷⁸

Z díky § 209 odst. 2 ZOK plyne, že předpokladem pro zajištění účinků doručení vůči společnosti je písemná forma smlouvy o převodu podílu, z čehož lze následně vyvozovat dvě výkladové varianty. První výkladovou variantou je chápat smlouvu o převodu podílu jako jednání podléhající § 6 odst. 1 ZOK, tedy vyžadovat písemnou formu a úředně ověřené podpisy, a to pod sankcí neplatnosti. Druhou výkladovou variantou, ke které se osobně přikláním, je, že písemná forma smlouvy o převodu sama o sobě není podmínkou platnosti převodu a může mezi smluvními stranami vyvolat účinky, ale společnosti musí být následně smlouva doručena v písemné formě a s úředně ověřenými podpisy, jinak převod vůči

⁷⁵ K ručení srov. § 1723 odst. 2 NOZ a § 2018 a násl. NOZ

⁷⁶ Srov. § 115 odst. 3 ObchZ a § 209 odst. 1 ZOK

⁷⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402 (§ 209 ZOK).

⁷⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 964 - 965 (§ 209 ZOK).

ní samotné účinnosti nenabude, tzn. v případě, že by strany plnily ze smlouvy, která formu nemá, tedy by fakticky tuto vadu zhojily podle § 582 odst. 2 NOZ, převod by byl platný, ale vůči společnosti neúčinný. Společnost následně zajistí aktualizaci seznamu společníků a zápisu v obchodním rejstříku.⁷⁹

V případě prodeje zastaveného podílu při výkonu zástavního práva se nepoužijí ustanovení o omezení převodu podílu prostřednictvím souhlasu orgánu společnosti a z odkazu na § 213 odst. 1 ZOK plyne, že se zastavený podíl má prodat za přiměřenou cenu a že ostatní společníci mají zákonné předkupní právo k tomuto podílu. Uvedené předkupní právo tak dává možnost ostatním společníkům nepustit do svého okruhu další osoby.⁸⁰

Pokud je podíl ve společnosti představován kmenovým listem, řídí se převod kmenového listu obecně § 1103 odst. 2 NOZ a ustanovením § 210 ZOK, dle něhož, je-li podíl společníka představován kmenovým listem, uvede se v rubopise jednoznačná identifikace nabyvatele a k účinnosti převodu kmenového listu vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti.

Protože dle § 137 odst. 2 ZOK mohou být kmenové listy vydány jen k podílům, jejichž převoditelnost není omezena nebo podmíněna, nelze tedy použít § 207 ZOK ani § 208 ZOK, použije se z úpravy převodu podílů na převod kmenového listu pouze § 209 odst. 1 ZOK.⁸¹

4.1.5. Vyloučení společníka v kadučním řízení

Další možností zániku společníkovy účasti ve společnosti s ručením omezeným je vyloučení společníka valnou hromadou, označované jako tzv. kaduční řízení. Tento způsob zániku se vztahuje ke dvěma povinnostem, jimiž jsou povinnost vkladová a příplatková (byla-li však společníkům uložena). Jestliže společník nesplní jednu z těchto povinností, je valná hromada oprávněna jej ze společnosti vyloučit. Ještě před vyloučením musí společnost společníka vyzvat ke splnění jeho povinnosti a musí mu stanovit přiměřenou lhůtu pro dodatečné splnění. Jestliže k nápravě nedojde ani po výzvě, může být ze společnosti valnou hromadou vyloučen.

Zmíněná pravomoc nejvyššího orgánu společnosti vyplývá z ustanovení § 151 odst. 2 ZOK v případě nesplnění vkladové povinnosti a pokud nebyla splněna povinnost příplatková, tak je toto oprávnění valné hromady zakotveno v § 165 téhož zákona.

⁷⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402 (§ 209 ZOK).

⁸⁰ HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013, s. 263.

⁸¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 403 (§ 210 ZOK).

Návrh na vyloučení společníka musí být podán v písemné formě a jeho obsahem musí být okolnosti poukazující na důvod pro vyloučení.

A. Rozehnal uvádí, že rozhodnutí o vyloučení společníka není rozhodnutím o změně společenské smlouvy a postačí k němu prostá většina hlasů, pokud společenská smlouva nevyžaduje vyšší počet hlasů.⁸² Odlišný názor, k němuž se přikláním také, zaujal B. Havel, který uvádí, že valná hromada rozhoduje alespoň dvoutřetinovou většinou dle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, jelikož se jedná o rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva.⁸³ Při hlasování samotným společník nevykonává hlasovací právo, protože valná hromada rozhoduje o jeho vyloučení⁸⁴ a k jeho hlasu se nepřihlíží ani při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet.⁸⁵

Jestliže valná hromada rozhodne o vyloučení společníka, musí mu být tato skutečnost oznámena⁸⁶ a taktéž musí být písemně vyzván k odevzdání kmenového listu, pokud byl vydán. Součástí této výzvy musí být i poukázání na to, že kmenový list se může stát dle § 152 odst. 3 ZOK v případě prodlení s jeho odevzdáním neplatným. Dále by bylo postupováno dle § 153 ZOK a § 154 odst. 1, 2 ZOK.

„Vyloučený společník může do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala dozorčí rada, ledaže společenská smlouva určí jiný orgán.“⁸⁷ Společník, jenž byl ze společnosti vyloučen, však nemá možnost požádat soud, aby přezkoumal rozhodnutí o vyloučení, může se pouze dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady dle § 191 a násl. ZOK.

Dle mého názoru je i nadále použitelný závěr plynoucí z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97 uvádějící, že jakmile společník svůj dlužný vklad splatil, nemohl být ze společnosti vyloučen dle ustanovení § 113 odst. 4 ObchZ, nově tedy dle ustanovení § 151 odst. 2 ZOK.

Pokud má společník ve společnosti více podílů, týká se vyloučení jen těch podílů, u kterých je společník v prodlení, nicméně společenská smlouva může stanovit, že se společník vylučuje úplně, tedy ve vazbě na všechny jeho podíly, tedy i ty, u kterých není v prodlení. V tomto případě by společník měl mít právo na náhradu toho, o co vyloučením

⁸² ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 715 (§ 151 ZOK).

⁸³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 293 (§ 151 ZOK).

⁸⁴ Srov. § 173 odst. 1 písm. b) ZOK

⁸⁵ Srov. § 169 odst. 3 ZOK

⁸⁶ Srov. § 239 odst. 2 NOZ

⁸⁷ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 715 (§ 151 ZOK).

přišel, jelikož by se ve vztahu k těm podílům, u nichž vkladovou povinnost splnil, jednalo o opatření obdobné vyvlastnění,⁸⁸ obecně ale dle § 16 odst. 1 ZOK společník právo na vrácení vkladu nemá.

Jakmile dojde k vyloučení společníka, tak také zaniká jeho účast na společnosti s ručením omezeným a jeho podíl se stává uvolněným, který však nenáleží do vlastnictví společnosti, ale společnost je zmocněna s ním patřičně naložit.

A. Rozehnal poukazuje ještě na další možné řešení, kdy při prodlení s plněním vkladové povinnosti nemusí být společník vyloučen, ale společnost může zvolit postup vymáhání splnění jeho dluhu.⁸⁹

Předchozí právní úprava taktéž ukládala valné hromadě tutéž pravomoc na základě ustanovení § 113 ObchZ (vkladová povinnost) a § 121 ObchZ (příplatková povinnost). Na základě ObchZ byl společník povinen splnit svoji vkladovou povinnost ve lhůtě určené společenskou smlouvou, nejpozději však do 5 let od vzniku společnosti, a pokud se společník ocitl v prodlení s placením vkladu, společnost ho mohla pod pohrůzkou vyloučení vyzvat, aby svou povinnost splnil ve lhůtě, která nesměla být kratší než 3 měsíce. V případě, že společník tuto povinnost nesplnil ani v dodatečné lhůtě, mohla ho valná hromada ze společnosti vyloučit pro neplnění povinnosti. Společníkovi musela být rovněž zaslána výzva ke splnění povinnosti ve stanovené lhůtě, jejíž součástí bylo i sdělení, že v případě, že dotyčný společník svou povinnost nesplní, bude ze společnosti valnou hromadou vyloučen. Pokud výzva neobsahovala tyto dvě zákonem stanovené náležitosti, nebylo možné společníka vyloučit v kadučním řízení. K vyloučení společníka postačovala prostá většina hlasů všech přítomných společníků, neobsahovala-li společenská smlouva něco jiného.

4.1.6. Vyloučení společníka soudem

Společníkovi dále zaniká jeho účast ve společnosti s ručením omezeným také tehdy, pokud byl vyloučen soudem.

Je nutné nejprve upozornit na to, že vyloučit společníka v kadučním řízení, tedy rozhodnutím valné hromady společnosti, jež bylo rozebráno v předcházející kapitole, je možné výhradně ze dvou důvodů a to pokud je společník v prodlení se splacením svého vkladu, případně pokud nesplnil svou příplatkovou povinnost, která mu byla uložena na základě usnesení valné hromady. Žádné jiné důvody nepřipadají v úvahu.

⁸⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 293 (§ 151 ZOK).

⁸⁹ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 714 (§ 151 ZOK).

I. Štenglová poukazuje na to, že v praxi je možné se setkat i s rozšířeným okruhem případů, na základě kterých může valná hromada společníka vyloučit, avšak uvádí, že taková ustanovení obsažená ve společenské smlouvě či stanovách společnosti jsou neplatná z důvodu rozporu s kogentními ustanoveními zákona.⁹⁰ K témuž názoru se přiklání i L. Lochmanová, která uvádí, že ustanovení ve společenské smlouvě obsahující výčet dalších důvodů by byla neplatná a tím pádem by bylo neplatné i samotné rozhodnutí valné hromady o vyloučení společníka.⁹¹

Existuje však celá řada dalších povinností společníků vyplývajících jak ze samotného zákona, společenské smlouvy i jiných závazků převzatých společníkem vůči společnosti⁹², při jejichž porušení valná hromada tedy nemá pravomoc k vyloučení společníka, ale může se domáhat vyloučení společníka u soudu, což je tedy další možnost zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, jež bude nyní rozebrána.

Vyloučení společníka soudem umožňuje ZOK dle ustanovení § 204, ale byl upraven též v ObchZ, konkrétně v § 149. „*Obchodní zákoník (ObchZ) vyžadoval porušení povinností „závažným způsobem“; ZOK zdůrazňuje „zvlášť závažné porušení.“*⁹³

Aby bylo možné společníka vyloučit soudem, musí být kumulativně splněny podmínky stanovené zákonem, ke kterým patří: zvlášť závažné porušení povinností společníka, předchozí výzvy ke splnění své povinnosti⁹⁴, písemného upozornění na možnost vyloučení při nesplnění povinnosti a také souhlas dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků, přičemž z § 173 odst. 1 písm. b) ZOK plyne, že o podání návrhu na vyloučení musí nejdříve rozhodnout valná hromada. Valná hromada rozhoduje podle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, tedy dvoutřetinovou většinou všech, přičemž dle § 169 odst. 3 ZOK se při posuzování schopnosti valné hromady usnášet se nebude přihlížet k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo. „*Závažné porušení povinností společníka je tedy základním hmotně-právním předpokladem vyloučení společníka. Další předpoklady jsou spíše procesního charakteru.*“⁹⁵

⁹⁰ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 271.

⁹¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 935 (§ 204 ZOK).

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005

⁹³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 936 (§ 204 ZOK).

⁹⁴ Výjimka v § 204 odst. 2 ZOK

⁹⁵ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 87.

V návrhu musí být přesně popsáno zvláště závažné porušení povinnosti, ZOK konkretizaci tohoto pojmu neobsahuje a zvláště závažné porušení povinnosti musí prokázat v návrhu na vyloučení společníka sama společnost, soudu následně přísluší zhodnotit, jestli je takový návrh důvodný či ne.⁹⁶

Dle J. Hejdy je třeba porušováním rozumět jak porušování opakované, tak případně i setrvalé.⁹⁷ Osobně se taktéž domnívám, že ačkoliv by se mohlo z gramatického výkladu slov „porušuje zvláště závažným způsobem“ zdát, že porušování povinnosti musí být nejen závažné, ale musí se i opakovat, není dle mého názoru opakovanost porušení v tomto případě nutná a může se jednat i jen o jednorázové porušení.

Obdobný názor ve vztahu k předchozí právní úpravě, z něhož lze dle mého názoru vycházet i nadále, jelikož i ObchZ shodně obsahoval pojem „porušuje“, zaujal K. Eliáš, když uvedl, že soustavnost porušování může spočívat i v udržování protiprávního stavu vyvolaného jednorázovým porušením povinnosti.⁹⁸ Shodně uvádí J. Pokorná, když tvrdí, že by jiný výklad nutně vedl k absurdnímu závěru, že je nutno počkat, až se společník dopustí protiprávního jednání opakovaně.⁹⁹

Společnost je povinna ještě před podáním návrhu soudu vyzvat společníka ke splnění povinnosti a stejně jako u vyloučení v kadučním řízení ho upozornit na možnost vyloučení ze společnosti v případě nesplnění povinnosti.

Ani ObchZ, ani ZOK nestanovuje pro výzvu jakékoliv formální náležitosti a L. Lochmanová uvádí, že výzva může být tudíž učiněna i ústně, avšak tak, aby byla prokazatelná.¹⁰⁰ Konkrétně ObchZ v § 149 stanovoval, že „*společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje závažným způsobem povinnosti, ačkoliv k jejich plnění byl vyzván a na možnost vyloučení byl písemně upozorněn*“ a ZOK téměř shodně upravuje toto právo společnosti v ust. § 204, kdy „*společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje zvláště závažným způsobem svou povinnost, ačkoliv byl k jejímu plnění vyzván a na možnost vyloučení písemně upozorněn; tím není dotčen § 151*“, na základě čehož lze usoudit, že výzva může být učiněna samostatně a tudíž i ústně, kdežto upozornění obsahující možnost vyloučení společníka musí být v písemné formě.

⁹⁶ THEOBALD, Hans-Ulrich, BUDÍKOVÁ, Petra. Vliv společníka s.r.o. na vyloučení jiného. *Právní rádce*, 2012, roč. 5, č. 5, s. 34.

⁹⁷ HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013, s. 258.

⁹⁸ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. s. 127.

⁹⁹ POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. (ed.). *Kurs obchodního práva. Právníkové osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 206.

¹⁰⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 937 (§ 204 ZOK).

Takový závěr je možné vyvodit i z rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 2. 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/96, ve kterém soud rozhodl, že společnost musí společníka nejdříve vyzvat k plnění povinností a písemně jej poučit o následcích neuposlechnutí této výzvy, a teprve až pak se může společnost u soudu domáhat vyloučení společníka.

Výjimka pro povinnou výzvu je stanovena v § 204 odst. 2 ZOK, dle něhož není třeba, jestliže porušení povinnosti mělo právní následky, které nelze odstranit. „*Lze zvažovat například porušení povinnosti mlčenlivosti společníkem, ačkoliv k ní byl zavázán společenskou smlouvou, a vyzrazení informací využitelných v hospodářské soutěži třetí osobě; tím je společnosti způsobena prokazatelná újma, kterou již nelze odstranit.*“¹⁰¹

S názorem B. Havla, že ačkoliv společník nebyl vyzván např. proto, že je jednatelem, může být návrh přesto podán, a to s využitím pravidla § 6 odst. 1 NOZ, protože by takovýto společník jinak těžil z vlastního protiprávního činu, se neztotožňuji¹⁰² a domnívám se, že i v takovém případě je výzva nutná a povinnost učinit výzvu není dána pouze v případě, jestliže porušení povinnosti mělo právní následky, které nelze odstranit, jak předpokládá § 204 odst. 2 ZOK.

ObchZ v § 149 stanovoval, že s podáním návrhu na vyloučení společníka soudem museli souhlasit společníci, jejichž vklady představovaly alespoň jednu polovinu základního kapitálu. ZOK podobné ustanovení již neupravuje.

Nově je v ZOK spojena povinnost s existencí kmenového listu, byl-li vydán, a to odevzdat tento cenný papír bez zbytečného odkladu. Společníkova účast na společnosti zaniká nabytím právní moci rozhodnutí soudu a vyloučený společník má právo na vypořádací podíl.

4.1.7. Zrušení účasti společníka soudem

Společníkovi zaniká jeho účast na společnosti také tehdy, je-li z jeho podnětu zrušena soudem, a to jednak dle § 211 ZOK při dědění podílu, ale zejména dle § 205 ZOK.

Soud tedy zahájí řízení o zrušení společnickovy účasti pouze na základě návrhu ze strany samotného společníka žádajícího o zrušení své účasti na společnosti, nikoliv tedy na návrh společnosti jako v předchozí kapitole. „*V návrhu musí společník přesně vymezit konkrétní*

¹⁰¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 937 (§ 204 ZOK).

¹⁰² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 395 (§ 204 ZOK).

skutečnosti, které ho vedou k jeho podání, a pro které po něm nelze spravedlivě očekávat další setrvání ve společnosti.“¹⁰³

Mezi důvody, při nichž na společníkovi není možné požadovat setrvání ve společnosti lze zařadit např. případy, kdy společnost porušuje své povinnosti vůči společníkovi, popřípadě situace, kdy majoritní společníci zneužívají svého postavení a menšinový společník nemá možnost jejich jednání ovlivnit.¹⁰⁴

Zákon však neobsahuje konkrétní výčet důvodů pro zrušení účasti soudem, nýbrž ponechává takové posouzení na soudech. Např. Krajský obchodní soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93 rozhodl, že skutkovou podstatu pro zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným naplňuje také stav, kdy nedošlo k realizaci předmětu podnikání (činnosti), a tím ke splnění účelu existence společnosti podle společenské smlouvy či stav, kdy nepřítomnost společníka znemožňuje výkon práv a povinností ostatních společníků vyplývajících ze společenské smlouvy.

Dle článku A. Hendrlína je podmínka pro zrušení účasti společníka až příliš obecně definována a pro správnou interpretaci slova „spravedlivě“ je nutno vycházet z teoretických základů právní filozofie, což klade příliš velké nároky na české soudy.¹⁰⁵ Jsem toho názoru, že by bylo vhodné de lege ferenda ustanovení § 205 ZOK doplnit alespoň o demonstrativní výčet důvodů, pro které může společník navrhnout soudu zrušení své účasti, což by posloužilo jako pomůcka pro správnou aplikaci tohoto ustanovení společníkem.

Stejně jako ObchZ, tak i ZOK neumožňuje zrušení účasti u jednočlenné společnosti s ručením omezeným, neboť by se jednalo o protiprávní stav, kdy společnost nemůže existovat bez společníků.

Jestliže soud rozhodne o zrušení společnickovy účasti, bude toto zrušení účinné ke dni nabytí právní moci rozhodnutí. Byl-li vydán kmenový list, je společník povinen ho dle ust. § 205 odst. 2 ZOK bez zbytečného odkladu po zrušení jeho účasti odevzdat, nesplní-li tuto povinnost, postupuje se následně dle § 152 ZOK.

Důsledkem zrušení účasti společníka soudem je uvolnění podílu, se kterým se musí společnost dle zákona vypořádat a společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl podle § 213 a násl. ZOK.

¹⁰³ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 269.

¹⁰⁴ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 943 (§ 205 ZOK).

¹⁰⁵ HENDRLÍN, Antonín. Zrušení účasti společníka soudem ve společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 4, s. 174.

4.1.8. Dohoda o ukončení účasti společníka

Dohoda o ukončení účasti společníka představuje další možnost zániku společníkovy účasti na společnosti s ručením omezeným. Podle J. Hejdy je tento způsob zániku účasti považován za nejobecnější. Původní znění ObchZ z roku 1991 neobsahovalo úpravu zániku účasti prostřednictvím této dohody. Dohoda o ukončení účasti společníka byla do ObchZ zavedena až první harmonizační novelou provedenou zákonem č. 142/1996 Sb., a to v ustanovení § 149a. Až do doplnění tohoto výslovného ustanovení se vyskytovaly spekulace o tom, jestli může být společníkova účast na společnosti ukončena stejným způsobem, jakým účast vznikla. „Většinou převažoval názor, že není-li tato možnost obchodním zákoníkem výslovně vyloučena, je v souladu s ust. čl. 2 odst. 3 LZPS a § 2 odst. 3 obč. zák. možné tímto způsobem účast ve společnosti ukončit.“¹⁰⁶ Ke stejnému závěru dospěla také judikatura, např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k ZOK, tak podstata dohody o ukončení účasti společníka ve společnosti je zachována.¹⁰⁷ Jak již bylo zmíněno výše, dohoda o ukončení účasti byla v ObchZ upravena v ustanovení § 149a, na základě kterého může být účast společníka skončena dohodou všech společníků, kdy ObchZ vyžadoval písemnou formu této dohody včetně úředně ověřených podpisů.

Nově je dohoda o ukončení účasti společníka upravena v § 203 ZOK, z něhož rovněž vyplývá povinnost písemné formy s úředně ověřenými podpisy všech společníků a nově musí být odevzdán kmenový list, pokud byl vydán. Dohoda musí být tedy uzavřena i tím společníkem, který chce na základě této dohody svou účast ve společnosti ukončit. *Vzhledem k tomu, že zákon výslovně předepisuje, že tato dohoda musí být písemná a její podpisy úředně ověřené, nejedná se o změnu společenského smlouvy, která by vyžadovala formu notářského zápisu.*¹⁰⁸

Zákon tedy stanovuje 3 podmínky, které musí být splněny kumulativně, jinak by byla dohoda neplatná. Těmito podmínkami jsou: písemná forma dohody, úředně ověřené podpisy všech společníků a musí se jednat o dohodu všech společníků.

V případě, že nebude byt' jen jediný společník s ukončením účasti společníka ve společnosti souhlasit, k dohodě nedojde a jeho nesouhlasnou vůli nemůže nahradit ani soud. Jediným možným řešením nastalé situace je zrušení společníkovy účasti

¹⁰⁶ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 52.

¹⁰⁷ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 106.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 394 (§ 203 ZOK).

ve společnosti soudem dle § 205 odst. 1 ZOK, zde však společník musí prokázat, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval¹⁰⁹, což ovšem jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, není ten nejsnazší úkol.

Nutno poznamenat, že ani ObchZ, ani ZOK nestanovuje pro dohodu o ukončení účasti jakékoliv obsahové náležitosti, proto tedy musí být obligatorní náležitosti vyvozeny z účelu smlouvy a fakultativní náležitosti dohody zcela závisí na smluvních stranách. Uvedení, z jakých důvodů má v plánu společník svoji účast ve společnosti ukončit, zákon nevyžaduje a není tedy dle mého názoru nutné, aby byly v dohodě samotné tyto důvody uvedeny.

K samotnému uzavření dohody může dojít jednak na valné hromadě, ale není vyloučeno ani jiné neformální setkání společníků.¹¹⁰ Dle mého názoru může k dohodě dojít i bez společného setkání společníků, postačí, když se „setkají“ úředně ověřené podpisy až na samotné dohodě.

Dle názoru L. Lochmanové, se kterým se ztotožňuji, není zpravidla možné, v případě, že k uzavření dohody dochází na valné hromadě, aby dohodu podepsal zástupce společníka přítomný na valné hromadě, protože plná moc se vystavuje pouze za účelem účasti na valné hromadě, hlasování na ní a podávání návrhů atd., přičemž dohoda o ukončení účasti společníka do působnosti valné hromady nepatří.¹¹¹

Je zřejmé, že cílem úpravy ukončení účasti společníka ve společnosti dohodou je úplné ukončení účasti a pro částečný zánik účasti svědčí především převod podílu, resp. jednoho ze společníkových podílů, na druhou stranu ovšem nelze vyloučit možnost upravit částečné ukončení účasti společníka dohodou ve společenské smlouvě, což dle názoru L. Lochmanové není protizákonné.¹¹²

Účinností dohody o ukončení účasti nastávají účinky společníkovy účasti na společnosti, a tudíž dochází ke změně zakladatelského dokumentu a společnost je taktéž povinna vyhotovit aktualizované úplné znění společenské smlouvy včetně jejího vložení do sbírky listin.

4.1.9. Vystoupení společníka

ZOK nově připouští další možnost zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, na základě níž může společník jednostranně ze společnosti sám vystoupit

¹⁰⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 933 (§ 203 ZOK).

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

a tím i samozřejmě ukončit svou účast na společnosti. V předchozí právní úpravě bylo vystoupení dle ust. § 148 ObchZ výslovně zakázáno.

Možnost společníka vystoupit ze společnosti byla do ZOK zanesena z důvodu ochrany společníka před nedobrovolným setrváním ve společnosti za situace poměrně odlišné od stavu v době, kdy do společnosti daný společník vstoupil. Společník nicméně může ze společnosti dle § 202 odst. 1 ZOK vystoupit jen tehdy, je-li to zákonem o obchodních korporacích povoleno. „*Striktní výklad by sváděl k závěru, že vystoupení je možné jen z důvodů (příčin) uvedených v ZOK. Další důvody jsou však dány i v jiných právních předpisech (srov. například § 141 NOZ a příslušná ustanovení zákona o přeměnách).*“¹¹³

Odborná literatura uvádí, že lze rozlišit dva druhy vystoupení, a to vystoupení společníka na základě skutečností, které mu při vzniku účasti byly neznámé, o nichž vědět nemohl či nemusel a vystoupení společníka na základě skutečností, kterou mohl na základě společenské smlouvy očekávat a být na ni tedy připraven.¹¹⁴

Dvě možnosti vystoupení společníka uvádí § 202 odst. 2 ZOK, dle něhož je společník oprávněn ze společnosti vystoupit tehdy, nesouhlasil-li s přijatým rozhodnutím valné hromady o změně převažující povahy podnikání společnosti (první důvod), nebo prodloužení trvání společnosti (druhý důvod) a hlasoval-li na valné hromadě proti.

Důvody vážnoucí na změně převažující povahy podnikání se budou týkat skutečného podnikání, tedy materiálních změn, protože zákon se neváže na formální předmět, tak jak je vymezen společenskou smlouvou a zapsán v obchodním rejstříku, ale na „povahu podnikání“, tedy důvod pro vystoupení může nastat nezávisle na zapsaném předmětu podnikání (činnosti).¹¹⁵

L. Lochmanová zachází ještě dál, když poukazuje i na to, že „povahou podnikání“ nelze rozumět pouze podnikatelský účel založení, jehož hlavním cílem je tedy generování zisku, ale i účel nepodnikatelský, tedy ideální. Byla-li by tedy společnost založena jak za účelem ideálním, tak i materiálním, přičemž jeden z nich by byl účelem převažujícím a valná hromada by rozhodla, že se doposud převažující účel mění či dokonce ruší, může společník uplatnit své právo na vystoupení.¹¹⁶

¹¹³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 930 – 931 (§ 202 ZOK).

¹¹⁴ Tamtéž, s. 928 (§ 202 ZOK).

¹¹⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

¹¹⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 928 (§ 202 ZOK).

Druhá možnost společníka vystoupit ze společnosti dle § 202 odst. 2 písm. b) přichází v úvahu v případě, že je společnost s ručením omezeným založena buď na dobu určitou, nebo za splněním určitého účelu. Není nutné, aby společnost byla uplynutím času či splněním účelu zrušena s likvidací, ale společníci se můžou dohodnout na další existenci společnosti, k čemuž je tedy nutné rozhodnutí valné hromady o změně společenské smlouvy, z čehož tedy plyne možnost společníka, který hlasoval proti prodloužení existence společnosti, ze společnosti vystoupit.¹¹⁷

Dle B. Havla je dále otázkou, zda se ustanovením § 202 odst. 2 ZOK dává pouze možnost zúžit výčet zákonných možností v tomto ustanovení uvedených, nebo zda se dává možnost je i rozšířit, zákon totiž na jedné straně předpokládá, že jednostranné vystoupení je možné, pouze stanoví-li tak zákon, současně však umožňuje, aby společenská smlouva určila jinak.¹¹⁸

V případě, že se judikatura přikloní k možnosti důvody rozšířit, byla by dle L. Lochmanové jako důvod vhodná např. změna vlastnické struktury společnosti, kdy pokud by například čtyři společníci z pěti prodali svoje podíly jediné třetí osobě, nastala by změna hlasovacích práv a ve většině případů by došlo i ke změně schopnosti valné hromady usnášet se, zbývající pátý společník by následně tedy vahou svých hlasů již nemohl nijak zvrátit rozhodnutí valné hromady.¹¹⁹

Pro oba důvody dle § 202 odst. 2 ZOK dále platí ne zcela jednoznačná textace, když na začátku tohoto ustanovení zákon používá pro hlasování společníka slovní spojení „který nesouhlasil“, přičemž na konci stejného odstavce předpokládá, že „hlasoval proti“, což jsou odlišné stavy. Přikláním se k názoru B. Havla, že v návaznosti na smysl tohoto pravidla a dikci § 164, který se použije obdobně, je třeba dovodit, že není nutné, aby společník hlasoval proti, a postačí tedy, pokud se změnou povahy podnikání (činnosti) nesouhlasil (tedy i pasivně), protože jinak by byl nelogicky diskriminován společník, který se valné hromady nemohl z nějakého důvodu zúčastnit.¹²⁰

Ustanovení § 202 odst. 2 ZOK odkazuje na obdobné použití § 164 ZOK, tedy včetně lhůty v odst. 2, podmínek dle odst. 3 a odst. 4. Společník, který se rozhodl ze společnosti vystoupit, je tedy povinen tuto skutečnost společnosti písemně oznámit, a to

¹¹⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 928 (§ 202 ZOK).

¹¹⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.(ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

¹¹⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 931 (§ 202 ZOK).

¹²⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.(ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

nejpozději do 1 měsíce ode dne rozhodnutí valné hromady a současně s tímto oznámení musí odevzdat společnosti kmenový list, byl-li vydán. V jiném případě by vystoupení nebylo dle ust. § 202 odst. 3 ZOK účinné.

Dále má společník možnost jednostranného vystoupení ze společnosti dle ust. § 164 ZOK v případě, kdy valná hromada rozhodne o uložení příplatkové povinnosti, připouští-li to společenská smlouva, a společník pro příplatkovou povinnost nehlasoval. Stejně jako v předchozích případech je povinen společnosti písemně oznámit, že ze společnosti vystupuje ohledně podílu, na který je příplatková povinnost vázána. Rovněž zde platí měsíční lhůta pro vystoupení. Zákon obsahuje omezení vztahující se na společníka, který nesplnil svoji vkladovou povinnost; ten totiž ze společnosti nemůže vystoupit.

Čtvrtou možnost vystoupení společníka ze společnosti uvádí § 207 odst. 3 ZOK a jedná se o případ, kdy společník převede svůj podíl na jiného společníka a orgán, který má s převodem podle společenské smlouvy vyslovit souhlas je buď nečinný, nebo souhlas bez udání důvodu neudělí. Lhůta pro vystoupení je zde odlišná, je sice opět měsíční, ale začíná běžet dnem zániku smlouvy, jejímž předmětem je převod podílu, nikoliv ode dne rozhodnutí valné hromady, jako tomu bylo v předchozích případech.

M. Szwarcová ve svém článku uvádí, že v souvislosti s nesouhlasem společníka se změnou právní formy je společník rovněž oprávněn ze společnosti vystoupit.¹²¹ Autorka článku odkazuje na ustanovení § 376 ZPřem, jehož platnost nebyla účinností ZOK dotčena. Před rekodifikací se jednalo právě o jediný důvod jednostranného vystoupení společníka ze společnosti.

Společník, který nesouhlasí se změnou právní formy společnosti s ručením omezeným, je oprávněn ze společnosti vystoupit, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne schválení změny právní formy valnou hromadou dle § 376 ZPřem.

Zákon stanovuje dvě podmínky pro tento způsob vystoupení, jimiž jsou:

- společník byl společníkem ve společnosti s ručením omezeným ke dni konání valné hromady, která schválila změnu právní formy, a
- společník hlasoval proti schválení změny právní formy.

O rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis, jenž musí obsahovat jména společníků, kteří hlasovali proti schválení změny právní formy společnosti včetně ustanovení o tom, že tito společníci jsou oprávněni ze společnosti s ručením

¹²¹ SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 25. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

omezeným vystoupit a jeho přílohou je projekt změny právní formy.

Společníci, kteří se valné hromady nezúčastnili, mají možnost projevit souhlas se změnou právní formy dodatečně, a to podle ustanovení § 18 ZPřem. Tento souhlas taktéž vyžaduje formu notářského zápisu a i jeho přílohou je projekt změny právní formy, se kterým společník vyslovil souhlas. V případě, že by o přijetí rozhodnutí valné hromady o změně právní formy společnosti rozhodly až společnosti dodatečně doručené hlasy společníků, oznámí jednatel společnosti přijetí usnesení společníkům způsobem určeným pro svolání valné hromady, a to ve lhůtě 15 dnů od přijetí usnesení.¹²²

4.1.10. Další způsoby zániku účasti společníka

ObchZ upravoval kromě výše zmíněných způsobů zániku i další možnosti zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, které byly obsaženy v § 148 odst. 2 a odst. 5. ObchZ tedy uváděl další čtyři důvody zániku společníkovy účasti, mezi které patřily:

- prohlášení konkursu na majetek společníka,
- zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku,
- doručení vyznění o neúspěšné opakované dražbě v řízení o výkon rozhodnutí nebo v exekuci a
- pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu, nebo právní moc exekučního příkazu k postižení obchodního podílu po uplynutí lhůty uvedení ve výzvě ke splnění vymáhání povinnosti podle zvláštního právního předpisu a byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, po právní moci rozhodnutí o tomto návrhu, není-li obchodní podíl převoditelný.

Taktéž ZOK obsahuje úpravu dalších způsobů zániku účasti společníka ve společnosti, a to v ustanovení § 206, podle něhož jsou přípustné čtyři důvody, na základě kterých může účast společníka ve společnosti zaniknout.

V souladu se zněním § 206 ZOK může společníkova účast na společnosti zaniknout zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku společníka, kdy je převzata dikce z § 148 odst. 2 písm. b) ObchZ. „*Text ustanovení na tomto místě navazuje na právní úpravu insolvenčního zákona a v souladu s ní vymezuje případné negativní důsledky předlužení*

¹²² Podrobněji BÍLÁ, Irena. In KUHN, Petr a kol. (ed.). *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 85 (§ 18 ZPřem).

*a platební neschopnosti.*¹²³ Zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku upravuje § 144 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Druhým uvedeným důvodem zániku společníkovy účasti odpovídající ust. § 148 odst. 2 písm. a) ObchZ je zrušení konkursu ze strany soudu proto, že jeho majetek je zcela nedostačující a dle § 308 odst. 1 písm. d) InsZ je insolvenční soud povinen učinit takové rozhodnutí z úřední povinnosti.

Posledními dvěma způsoby zániku účasti společníka ve společnosti dle § 206 odst. 1 ZOK jsou pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu nebo právní moc exekučního příkazu k postižení obchodního podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle právního předpisu a byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, právní moc rozhodnutí o tomto návrhu, není-li obchodní podíl převoditelný.

Jestliže je společníkova účast ve společnosti ukončena z kteréhokoli z těchto čtyř důvodů, je povinen sám společník či jeho insolvenční správce dle § 206 odst. 2 ZOK odevzdat kmenový list, pokud byl k podílu vydán. Kromě výše uvedených změn tedy nová právní úprava v § 206 ZOK téměř shodně převzala dikci upravenou v ust. §148 odst. 2 písm. d) ObchZ.

4.2. Následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Se zánikem účasti společníka je spojeno několik následků, přičemž některé z nich se vyskytují u všech způsobů zániku účasti, některé se však vztahují pouze k některým způsobům zániku.

4.2.1. Uvolněný podíl

K uvolnění podílu dochází v případě odloučení podílu od společníka (majitele podílu). Uvolněným podílem tak chápeme podíl, jehož vlastníkem byl společník, u kterého došlo k zániku účasti na společnosti s ručením omezeným, a to jiným způsobem než převodem podílu. Problematika uvolnění podílu byla upravena ObchZ a ZOK ji rovněž obsahuje.

ObchZ v § 113 odst. 5 stanovoval, že podíl vyloučeného společníka přecházel na společnost, který byla oprávněna k jeho převodu, buď na jiného společníka, případně na třetí osobu. Rozhodování týkající se převodu podílu měla na starosti valná hromada

¹²³ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 270.

a v případě, že k převodu nedošlo, musela valná hromada do 6 měsíců ode dne vyloučení společníka rozhodnout, zda bude snížen základní kapitál o výši vkladu vyloučeného společníka, nebo jestli tento podíl převezmou ostatní společníci společnosti v poměru svých podílů. Nedošlo-li však k převodu podílu, byl soud oprávněn ke zrušení společnosti, a to i bez návrhu.

Jak stanovil ve svém usnesení Vrchní soud v Praze ze dne 14. prosince 2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000, mohl být volný podíl však převeden i po uplynutí šestiměsíční lhůty a pokud k takovému převodu došlo (a nebylo zatím pravomocně rozhodnuto o zrušení společnosti dle § 113 odst. 6 ObchZ), zanikl převodem uvolněný podíl coby volný podíl a tím také pravomoc soudu zrušit společnost podle § 113 odst. 6 ObchZ.

Významnou změnou v souvislosti s účinností ZOK, kterou uvádí D. Pikal ve svém článku, je, že uvolněný podíl nadále zůstává ve vlastnictví společníka, kterému účast ve společnosti zanikla, přičemž však dle § 212 odst. 4 ZOK není možné vykonávat žádná práva ani povinnosti, jež jsou s tímto podílem spojena.¹²⁴

S tím souvisí dle J. Hejdy i změna týkající se postavení společnosti k tomuto uvolněnému podílu oproti předchozí úpravě, kdy společnost vystupuje pouze v roli zmocněnce a není tedy oprávněna k výkonu práv a povinností z toho podílu vyplývajících.¹²⁵

Zastoupení je tedy věcně limitováno a společnost má dělat pouze takové kroky, které vedou k naplnění pravidel podle § 213 nebo § 212 ZOK. Fakticky tedy společnost vykonává omezenou správu podílu, dokonce užší, než je např. správa prostá, protože pouze realizuje zákonné povinnosti. Jelikož je zástupcem sama společnost, uplatní se § 438 NOZ, společnost tedy jedná osobně a dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, odpovídá však za řádný výběr jeho osoby.¹²⁶

Ačkoliv formulace § 212 odst. 3 ZOK, že společnost s uvolněným podílem nakládá jako zmocněnec, může vyvolávat dojem, že se jedná o vznik smluvního zastoupení, přikláním se k názoru, že se věcně jedná o zastoupení zákonné, tedy vzniklé ze zákona.¹²⁷

Při samotném vypořádání uvolněného podílu hraje nejdůležitější roli společenská smlouva, zákon však umožňuje dva způsoby vypořádání. Prvním z nich je situace, kdy je převod či přechod podílu omezen či vyloučen společenskou smlouvou a v takovém

¹²⁴ PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekonstrukci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>>.

¹²⁵ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 283.

¹²⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405 (§ 212 ZOK).

¹²⁷ Tamtéž.

případě musí společnost postupovat dle ust. § 212 odst. 2 ZOK, který odkazuje na postup upravený v § 214 a 215 ZOK. „*Toto pravidlo však přináší problém spočívající v tom, že i jen omezená převoditelnost vylučuje postup podle § 213 ZOK, a to i pro případ, že by společnost toto omezení (např. v podobě podmínky souhlasu valné hromady) odstranila*“.¹²⁸

Jestliže však společenská smlouva neobsahuje žádná omezení přechodu či převodu podílu, musí společnost uvolněný podíl prodat dle ustanovení § 213 a 215 ZOK, přičemž tento prodej se musí uskutečnit bez zbytečného odkladu, za přiměřenou cenu a při respektování předkupního práva společníků. „*Zákon odkazem na § 213 nebo 215 při doslovném výkladu vylučuje aplikaci § 214, což nicméně nedává smysl, protože není-li prodej možný, je aplikace § 215 podmíněna předchozí aplikací § 214.*“¹²⁹ Přikláním se tedy k názoru B. Havla, že odkaz v § 212 odst. 2 je nutno vyložit tak, že se použije § 213 až 215 ZOK a nikoliv § 213 nebo 215 ZOK.¹³⁰

Nastane-li situace, že své předkupní právo chce uplatnit více společníků naráz, uvolněný podíl se mezi dotyčné společníky rozdělí podle poměru jejich podílů. „*Výtěžek z prodeje tvoří po odečtení nákladů a započtení splatných pohledávek společníkem vypořádací podíl, který společnost bez zbytečného odkladu po prodeji vyplatí bývalému společníkovi, resp. jeho dědici, insolvenčnímu správci majetku společníka, nebo věřiteli společníka, nebo ho uloží do úřední úschovy.*“¹³¹

Jestliže se společnosti nepodaří uvolněný podíl prodat ve tříměsíční lhůtě dle § 213 odst. 1 a 2 ZOK, bude výše vypořádacího podílu určena ke dni zániku účasti ve společnosti, a to z vlastního kapitálu zjištěného na základě účetní závěrky (řádné, mimořádné, mezitímní) vypracované právě ke dni zániku společníkovy účasti. Nepodaří-li se prodat uvolněný podíl, není možné jej uložit do úřední úschovy.

4.2.2. Vypořádací podíl

Právo na vypořádací podíl má ten společník, kterému jeho účast na společnosti zanikla jinak než převodem podílu, přičemž nehraje roli, zda k zániku jeho účasti dochází s ohledem na jeho vůli či nikoliv. Problematika vypořádání v případě zániku účasti společníka ve společnosti je současně upravena v ust. § 36 ZOK, ObchZ obsahoval úpravu vypořádacího

¹²⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405 (§ 212 ZOK).

¹²⁹ Tamtéž, s. 406 (§ 212 ZOK).

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 980 (§ 212 ZOK).

podílu v § 61. Vypořádací podíl tedy vyjadřuje peněžní hodnotu podílu v době zániku účasti společníka na společnosti. Právo na vypořádací podíl může uplatňovat bývalý společník, ale také jeho dědic v případě smrti společníka nebo právní nástupce. Z dikce zákona je možné vyvodit, že právo na výplatu vypořádacího podílu mohou oprávnění požadovat jen za trvání společnosti. „V případě zániku obchodní korporace jako takové společníkovi za splnění zákonných podmínek náleží také právo na vypořádání, v tomto případě však má kompenzace podobu podílu na likvidačním zůstatku.“¹³²

Obchodní zákoník stanovoval, že výše vypořádacího podílu se stanovila ke dni zániku účasti společníka ve společnosti, a to z vlastního kapitálu zjištěného z mezitímní, řádné či z mimořádné účetní závěrky, která byla sestavena ke dni zániku společníkovy účasti. Za předpokladu, že společenská smlouva stanovila, že se výše vypořádacího podílu zjistí z čistého obchodního majetku na základě posudku znalce, tak měl tento způsob výpočtu výše vypořádacího podílu přednost před obecným ustanovením. Dle § 61 odst. 2 ObchZ se vypořádací podíl vyplácel v penězích, pokud však společenská smlouva či stanovy společnosti nestanovovaly něco jiného. Ustanovení § 150 odst. 1 ObchZ, jež se týkalo pouze společnosti s ručením omezeným, určovalo, že se vypořádací podíl určil poměrem podílů, avšak s ohledem na odlišnou úpravu ve společenské smlouvě.

Stejně tak i ZOK upravuje, že výše vypořádacího podílu se i nadále dle § 36 ZOK stanoví z výše vypořádacího podílu ke dni zániku účasti společníka ve společnosti z vlastního kapitálu, který je zjištěn buď z mezitímní, řádné, či mimořádné účetní závěrky opět sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti. Výše vypořádacího podílu bude takto stanovena pouze tehdy, bude-li převod či přechod podílu omezený či úplně vyloučený, neboť v takovém případě § 212 odst. 2 ZOK odkazuje na postup upravený v § 214 ZOK, který stanovuje výpočet vypořádacího podílu dle § 36 ZOK. V ostatních případech, kdy převod či přechod podílu nebude omezen nebo vyloučen, se bude postupovat dle ustanovení § 213 odst. 1 ZOK, dle něhož společnost prodá uvolněný podíl a vypořádacím podílem bude výtěžek z prodeje uvolněného podílu snížený o náklady a započtené pohledávky. Pokud se však společnosti nepodaří uvolněný podíl prodat do 3 měsíců, určí se výše vypořádacího podílu podle § 36 odst. 2 ZOK. Vyplácení bude realizováno v penězích, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného.

¹³² HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 52.

5. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným dle slovenské právní úpravy

Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník (dále v textu jen „SOZ“) umožňuje také několik způsobů zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Některé způsoby jsou popsány v části zákona, který se přímo věnuje zániku společnickovy účasti, tedy v § 148 - 150 SOZ, další důvody zániku jsou upraveny v jiných částech zákona, např. v § 113, 115, 116 atd.

K zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným může ve slovenské právní úpravě dojít těmito způsoby:

- převodem obchodního podílu na jinou osobu (§ 115 SOZ),
- vyloučením společníka na základě rozhodnutí valného shromáždění (§113 a § 121 SOZ),
- vyloučením na základě rozhodnutí soudu (§ 149 SOZ),
- zrušením účasti soudem na návrh společníka (§ 148 odst. 1 SOZ),
- vyhlášením konkurzu na majetek společníka anebo zamítnutím návrhu pro vyhlášení konkurzu pro nedostatek majetku (§ 148 odst. 2 SOZ),
- exekucí na obchodní podíl společníka, jestliže společenská smlouva nepřipouští převod obchodního podílu nebo pokud je pro převod obchodního podílu vyžadován souhlas valného shromáždění (§ 148 odst. 3 SOZ),
- dohodou společníků (§ 141 SOZ),
- smrtí fyzické osoby, která je společníkem (§ 116 odst. 1 SOZ),
- zánikem právnické osoby, která je společníkem (§ 116 odst. 2 SOZ) a
- zánikem samotné společnosti s ručením omezeným.

Jak již bylo zmíněno výše, společnickova účast na společnosti zaniká v případě, kdy je jeho obchodní podíl převeden na jiného společníka, nicméně dle ustanovení § 115 odst. 1 SOZ je tento převod podmíněn souhlasem valného shromáždění, není-li však společenskou smlouvou stanoveno jinak. Společník má také dle § 115 odst. 2 SOZ možnost převést svůj obchodní podíl na třetí osobu, ale pouze v případě, připouští-li to společenská smlouva. Převod obchodního podílu se uskutečňuje na základě písemné smlouvy s ověřenými podpisy.

Společnickova účast ve společnosti může zaniknout na základě rozhodnutí valného shromáždění a to tehdy, nesplnil-li svoji povinnost splatit vklad, případně povinnost

příplatkovou, byla-li stanovena, ani v dodatečné lhůtě, která mu byla udělena. Následně přechází obchodní podíl vyloučeného společníka na společnost, která jej může převést na třetí osobu, přičemž převod je podmíněn rozhodnutím valného shromáždění. Nepodaří-li se společnosti převést tento obchodní podíl, valné shromáždění rozhodne do 6 měsíců od data vyloučení společníka o snížení základního jmění, a to právě o výši vkladu vyloučeného společníka. V jiném případě může soud nařídít likvidaci společnosti.

Dalším případem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je situace, kdy je společník ze společnosti vyloučen soudem z důvodu závažného porušování svých povinností, i když byl na jejich plnění vyzván a taktéž byl písemně upozorněn na možnost vyloučení ze společnosti. M. Majeriková tvrdí, že o vyloučení společníka ze společnosti rozhodnutím soudu se bude společnost domáhat jen tehdy, když společník poruší jinou než vkladovou či příplatkovou povinnost, přičemž tyto ostatní povinnosti mohou být společníkům uloženy buď ve společenské smlouvě, stanovách či jiné smlouvě upravující jejich účastnický vztah ke společnosti.¹³³

Neboť SOZ neumožňuje společníkovi jednostranné vystoupení ze společnosti s ručením omezeným, upravuje slovenská právní úprava alespoň možnost zrušení účasti společníka soudem na návrh tohoto dotyčného společníka, není-li možné na něm spravedlivě požadovat setrvání ve společnosti. „*Vo väčšine prípadov príčinou takého návrhu spoločníka môže byť zneužitie práva väčšiny v spoločnosti (nie však samotné minoritné postavenie v spoločnosti), zdravotné problémy spoločníka, dlhodobá neprítomnosť spoločníka atď.*“¹³⁴ Srovnej např. rozsudok Okresného súdu Trnava, sp. zn. 21Cb 118/2005, kde společník jako důvody, pro které není možné na něm spravedlivě požadovat setrvání ve společnosti, uvedl, že společnost nevykonává dlouhodobě žádnou činnost a nevykazuje zisk.

Společníková účast ve společnosti zaniká také tehdy, jestliže byl na majetek společníka vyhlášen konkurz, případně byl-li zamítnut návrh na vyhlášení konkurzu z důvodu nedostatku jeho majetku. Jestliže došlo k vyhlášení konkurzu na majetek společníka, jeho účast ve společnosti zaniká dnem zveřejnění usnesení o vyhlášení konkurzu v Obchodním věstníku a pokud došlo k zastavení konkurzního řízení pro nedostatek majetku dotyčného společníka, jeho účast na společnosti zaniká dnem, kdy soudní rozhodnutí o zastavení konkurzního řízení

¹³³ MAJERIKOVÁ, Mária. In . (ed.). . *Komentár*. 2. vydanie. Bratislava: Iura Ed., 2008, s. 599 (§ 149 SOZ).

¹³⁴ BLAHA, Marián. In PATAKYOVÁ, Mária a kol. (ed.). *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 355 (§ 148 SOZ).

nabude právní moci. Tento způsob zániku má stejné právní účiny jako zrušení společníkovy účasti soudem.¹³⁵

K zániku účasti společníka dochází také v případě exekuce na jeho obchodní podíl. Tento způsob zániku byl umožněn až přijetím zákona č. 32/2002 Zb., zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Zb. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.¹³⁶ Tento dôvod zániku má rovněž tytéž právní účinky jako zrušení účasti společníka soudem, ale pouze tehdy, jestliže společenská smlouva nepřipouští převod obchodního podílu nebo pokud je k převodu obchodního podílu vyžadován souhlas valného shromáždění.

¹³⁵ MAJERIKOVÁ, Mária. In _____ (ed.). _____ . *Komentár*. 2. vydanie. Bratislava: Iura Ed., 2008, s. 591 (§ 148 SOZ).

¹³⁶ BLAHA, Marián. In PATAKYOVA, Mária a kol. (ed.). *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 356 (§ 148 SOZ).

6. Závěr

V souladu s cílem této diplomové práce, uvedeným v úvodu, byly v předchozích kapitolách postupně rozebrány způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, včetně následků z tohoto zániku plynoucích.

Dle ustanovení § 114 odst. 2 ObchZ platilo, že každému ze společníků připadá pouze jeden podíl a možnost vlastnit více podílů v jedné společnosti s ručením omezeným nebyla přípustná. To je však dle ZOK změněno a dle ustanovení § 135 odst. 2 ZOK může mít společník, pokud je tak stanoveno společenskou smlouvou, i více podílů, dokonce i různé druhy podílů a z nich vyplývající práva a povinnosti.

Další novinkou, která přibližuje společnost s ručením omezeným akciové společnosti, je zavedení tzv. kmenového listu, cenného papíru na řad, prostřednictvím kterého může být představován společníkův podíl na společnosti.

Prvním popsaným způsobem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným rozebraným v této diplomové práci byla smrt společníka. Úprava dle ZOK se v tomto způsobu zániku účasti nijak neliší dle úpravy v ObchZ, podíl zemřelého společníka i nadále přechází na jeho dědice, není-li to společenskou smlouvou omezeno či zakázáno. Omezením mohlo a může být např. požadavek souhlasu některého orgánu společnosti s takovým přechodem podílu, v případě, že by přechod podílu na dědice byl úplně zakázán, je dědění podílu zcela nemožné a v tomto případě nemá dědic nárok na zůstavitelův podíl, ale má nárok na vypořádací podíl. V případě, kdy jeden podíl zdědilo více dědiců, se tyto dotyčné osoby dle ObchZ musely a i nadále dle ZOK musí dohodnout, kdo z nich bude vykonávat práva spojená s podílem. Pokud by tak neučinily a zároveň by nebyl ustanoven správce (dříve zmocněnec) této části pozůstalosti, určí takového správce soud.

Dalším způsobem zániku účasti je zánik právnické osoby, která byla společníkem jiné právnické osoby. ObchZ upravoval obdobně jako nově ZOK pouze zánik právnické osoby, při kterém dochází k přechodu podílu na právního nástupce. Dle § 42 odst. 1 ZOK i zde může být přechod podílu omezen či úplně vyloučen společenskou smlouvou, zatímco podle předchozí právní úpravy, konkrétně § 116 odst. 1 ObchZ, mohl být přechod podílu společenskou smlouvou pouze vyloučen, nikoliv omezen. Pokud by byl přechod podílu na právního nástupce vyloučen, nemá tento sukcesor nárok na podíl ve společnosti, ale náleží mu vypořádací podíl. Dojde-li k zániku společníka – právnické osoby, která má svého právního nástupce, tedy k tzv. přeměně, podíl přejde na tohoto sukcesora.

I se samotným zánikem společnosti s ručením omezeným zaniká účast společníků ve společnosti. Tento postup je rozdělen do dvou fází, a to zrušení společnosti a následně buď zánik právnické osoby po likvidaci, nebo postup související s přeměnou. Obecná pravidla pro zrušení právnických osob jsou nově upravena v NOZ a ZOK upravuje pouze určité modifikace těchto pravidel. Dle ObchZ, a stejně tak i dle ZOK, může dojít ke zrušení společnosti buď z vůle společníků, nebo může být společnost zrušena na základě rozhodnutí soudu. ZOK důvody pro zrušení společnosti rozšířil a dokonce rozšířil i výčet osob, které se mohou dovolat zrušení obchodní korporace, a to o státního zástupce, který může návrh na zrušení společnosti soudem podat za podmínky, shledá-li závažný veřejný zájem. V případě, že se jedná o zrušení společnosti s likvidací, čili bez právního nástupce, ZOK na rozdíl od ObchZ již v návaznosti na obecnou úpravu v NOZ obsahuje ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným pouze dílčí úpravu týkající se podílu na likvidačním zůstatku upraveném v § 37 až 39 ZOK, povinnosti likvidátora v § 94 a 95 ZOK a likvidaci společnosti s ručením omezeným v § 242 ZOK. Za zmínku stojí např. nová úprava obsazení funkce likvidátora ex lege, která se vztahuje na ty situace, kdy není likvidátor jmenován společností při dobrovolném zrušení, a proto se v takovém případě likvidátorem stane každý člen statutárního orgánu. V případech, kdy se společnost ruší bez likvidace, tedy především při přeměnách společnosti, veškeré jmění společnosti přechází na jejího právního nástupce.

Úpravu převodu podílu upravoval ObchZ v § 115 a ZOK ji upravuje nově v § 207 – 210 ZOK. Stejně jako ObchZ i ZOK odlišuje převod podílu na jiného společníka a na osobu, která není společníkem. V případě převodu na jiného společníka byla dle ObchZ tato možnost podmíněna souhlasem valné hromady, pokud společenská smlouva nestanovila něco jiného, kdežto úprava v ZOK v případě převodu podílu na jiného společníka tento převod již nepodmiňuje souhlasem valné hromady, jako tomu bylo dle ObchZ, nicméně opět se jedná o pravidlo dispozitivní a převoditelnost může být opět upravena odlišně, a to zpravidla ve společenské smlouvě. K převodu podílu na osobu, která není společníkem, mohlo dle ObchZ dojít v případě, že to společenská smlouva připouštěla, dle ZOK je možnost převést podíl na osobu, která není společníkem jen se souhlasem valné hromady, neurčí-li společenská smlouva jinak. Významnou novinkou, která plyne z § 209 odst. 1 ZOK je, že každý nabyvatel samotným nabytím podílu přistupuje ke společenské smlouvě společnosti, jejíž podíl nabývá. Nově tedy samotné prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě nemusí být ve smlouvě o převodu vůbec upraveno. Stejně jako podle ObchZ, tak i dle ZOK, ručí převodce za závazky (dluhy), které spolu s převodem podílu přešly

na nabyvatele. Pokud je podíl ve společnosti představován kmenovým listem, řídí se převod kmenového listu obecně § 1103 odst. 2 NOZ a ustanovením § 210 ZOK.

Dalším způsobem zániku účasti společníka je vyloučení společníka rozhodnutím valné hromady, v tzv. kadučním řízení, vztahující se k prodlení s plněním buď povinnosti vkladové, nebo příplatkové, u povinnosti příplatkové samozřejmě pouze pokud byla uložena usnesením valné hromady. Výrazný nedostatek nové právní úpravy spatřuji v tom, že není zcela jasné, zda rozhodnutí o vyloučení společníka je či není rozhodnutím o změně společenské smlouvy a do doby, než danou otázku rozřeší judikatura, nezbyvá, než pro zachování právní jistoty doporučit, pokud je to v konkrétním případě možné, raději počítat s přísnější variantou, tedy, že se jedná o rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva, a tedy valná hromada rozhoduje alespoň dvoutřetinovou většinou dle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK. Nutno uvést, že tyto případy možnosti vyloučení společníka v kadučním řízení nelze nikterak společenskou smlouvou rozšiřovat. ZOK na rozdíl od právní úpravy v ObchZ již neobsahuje procesní otázky týkající se tohoto způsobu zániku účasti, ale pouze odkazuje na úpravu v NOZ, a to konkrétně na ustanovení upravující vyloučení člena spolku pro závažné porušení povinností.

Základním předpokladem k vyloučení společníka soudem dle ObchZ bylo porušení povinností závažným způsobem, dle ZOK nově zvlášť závažné porušení povinností. Společnost je povinna ještě před podáním návrhu soudu vyzvat společníka ke splnění povinností a stejně jako u vyloučení v kadučním řízení ho upozornit na možnost vyloučení ze společnosti v případě nesplnění povinností, výjimka je upravena v § 204 odst. 2 ZOK, dle něhož není třeba, jestliže porušení povinností mělo právní následky, které nelze odstranit. De lege ferenda by bylo vhodné do zákonných ustanovení doplnit, že nejen upozornění na možnost vyloučení, ale i samotnou výzvu ke splnění povinností je nutno učinit písemně, čímž by byla posílena ochrana společníka, o jehož účast na společnosti se jedná. Zatímco dle ObchZ s podáním návrhu na vyloučení společníka soudem museli souhlasit společníci, jejichž vklady představovaly alespoň jednu polovinu základního kapitálu, dle ZOK už takový souhlas není potřeba. Byl-li vydán kmenový list, má společník, jehož účast ve společnosti zaniká povinnost odevzdat tento cenný papír bez zbytečného odkladu. Účast společníka zaniká nabytím právní moci rozhodnutí soudu a vyloučený společník má právo na vypořádací podíl.

Společníkova účast může zaniknout též z podnětu společníka, a to buď při dědění podílu, nebo zejména v případě, že nelze po společníkovi spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. ObchZ neobsahoval, a stejně tak ani ZOK neobsahuje, konkrétní

výčet důvodů pro zrušení účasti soudem, ale posouzení ponechává na soudech. I nadále zastávám názor, že by bylo vhodné doplnit zákonná ustanovení alespoň o demonstrativní výčet důvodů, pro které může společník navrhnout soudu zrušení své účasti, což by posloužilo jako pomůcka pro správnou aplikaci tohoto způsobu zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, jelikož ani dosavadní judikatura¹³⁷ neposkytuje dostatečnou oporu pro aplikaci tohoto ustanovení v praxi. ObchZ neumožňoval, a ani ZOK neumožňuje zrušení účasti u jednočlenné společnosti s ručením omezeným.

Podstata dohody o ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným zůstala zachována i v ZOK. Jak ObchZ, tak nově i ZOK, vyžaduje dohodu všech společníků, tedy i toho společníka, jehož účast má být na základě této dohody ukončena, a to v písemné formě s úředně ověřenými podpisy. Žádné obsahové náležitosti nebyly v ObchZ, a nejsou ani v ZOK, stanoveny, proto tedy musí být vyvozovány z účelu smlouvy. Nově není vyloučena ani možnost upravit i částečné ukončení účasti společníka dohodou ve společenské smlouvě, ačkoliv je zřejmé, že cílem dohody o ukončení účasti společníka bude zpravidla úplné ukončení účasti.

ZOK, oproti ObchZ, připouští další možnost zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, kterou je jednostranné vystoupení společníka ze společnosti. ObchZ vystoupení výslovně zakazoval. Vystoupení je možné pouze z důvodů uvedených v ZOK, popřípadě např. i v NOZ či v ZPřem. Dle § 202 odst. 2 ZOK je společník oprávněn ze společnosti vystoupit tehdy, nesouhlasil-li s přijatým rozhodnutím valné hromady o změně převažující povahy podnikání společnosti, nebo prodloužení trvání společnosti, a hlasoval-li na valné hromadě proti. Velmi problematický je ne zcela jednoznačný text v ustanovení § 202 odst. 2 ZOK týkající se hlasování společníka, když zákon směšuje slovní spojení „který nesouhlasil“, a „hlasoval proti“, jež mají zcela odlišné významy. Finální rozřešení, zda je nutné, aby společník na valné hromadě hlasoval proti, či postačí, aby se změnou povahy podnikání nebo prodloužení trvání společnosti nesouhlasil např. i pasivně tím, že se valné hromady neúčastnil, přinese až následná judikatura. Dále má společník možnost jednostranného vystoupení ze společnosti dle ust. § 164 ZOK v případě, kdy valná hromada rozhodne o uložení příplatkové povinnosti, připouští-li to společenská smlouva, a společník pro příplatkovou povinnost nehlasoval. Dále dle § 207 odst. 3 ZOK, kdy společník převede svůj podíl na jiného společníka a orgán, který má s převodem podle společenské smlouvy vyslovit souhlas je buď nečinný, nebo souhlas bez udání důvodu

¹³⁷ Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93; Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.

neudělí. Důvodem pro vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným, který existoval již před účinností ZOK je upraven v § 376 zákona o přeměnách, kdy společník, který nesouhlasí se změnou právní formy společnosti s ručením omezeným je oprávněn ze společnosti vystoupit, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne schválení změny právní formy valnou hromadou. Další nejistotu, kterou do právní úpravy jednostranného vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným vnáší § 202 ZOK můžeme spatřit ve výkladu odst. 2, a sice zda je možnost společenskou smlouvou rozšířit či zúžit výčet zákonných možností pro vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným v tomto ustanovení uvedených. V tomto případě pravděpodobně opět nezbude než počkat, ke které možnosti se přikloní judikatura, popřípadě de lege ferenda novelou zákona upřesnit, zda je možné výčet zúžit či rozšířit.

Další způsoby zániku, jež byly upraveny v samostatné sběrné podkapitole, byly v ObchZ upraveny § 148 odst. 2 a odst. 5, v ZOK jsou tyto další způsoby zániku upraveny vyjma pár odlišností obdobně v § 206.

K zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným se vztahují i následky s tím spojené. Uvolněný podíl dle ObchZ, konkrétně § 113 odst. 5 ObchZ, stanovoval, že podíl vyloučeného společníka přechází na společnost, která byla oprávněna k jeho převodu, buď na jiného společníka, případně na třetí osobu. Účinností ZOK došlo k výrazné změně, uvolněný podíl nadále zůstává ve vlastnictví společníka, kterému účast ve společnosti zanikla a společnost vystupuje jen v roli zmocněnce a není tedy oprávněna k výkonu práv a povinností z toho podílu vyplývajících. Problematika vypořádacího podílu v případě zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným byla v ObchZ upravena v § 61, ZOK tuto problematiku upravuje v § 36.

Věřím, že problematika zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, v návaznosti na změny, jichž doznala v souvislosti s účinností ZOK, byla osvětlena v míře, jež předpokládá rozsah diplomové práce. Z předchozích kapitol je zřejmé, že ne vše se povedlo v nové právní úpravě upravit lépe, než tomu bylo v ObchZ, a stejně jako v běžném životě nové ne vždy nutně znamená lepší. Místo aby ZOK vnesl více jistoty do právní úpravy obchodních korporací, v mnohých případech situaci ještě více zkomplikoval. V zákoně o obchodních korporacích tak nalezneme ustanovení sporná, nejasná či někdy dokonce i zbytečná, s jejichž aplikací se bude muset vypořádat až samotná praxe, ačkoliv se dá předpokládat, že tomu tak v mnoha případech bude až „za asistence“ soudního orgánu. Otázkou tedy není, zda se aplikační praxe s těmito nedokonalostmi nové právní úpravy dokáže vypořádat, otázkou však nadále zůstává, jak dlouho to bude trvat.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- [1]BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 660 s.
- [2]DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. 752 s.
- [3]DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. 428 s.
- [4]ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 254 s.
- [5]ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 503 s.
- [6]ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 653 s.
- [7]FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s.
- [8]HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 286 s.
- [9]HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. 264 s.
- [10]HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. 859 s.
- [11]HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013. 784 s.

[12]LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva. 2., přepracované a doplněné vydání.* Ostrava: Key Publishing, 2011. 309 s.

Komentáře

[1]BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 2733 s.

[2]DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář – 2. díl.* Praha: Polygon, 2002, 1292 s.

[3]KUHN, Petr a kol. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1202 s.

[4] . *Ob* . *Komentár.* 2. vydanie. Bratislava: Iura Ed., 2008, 1080 s.

[5]PATAKYOVÁ, Mária a kol. *Obchodný zákonník. Komentár.* 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006, 1021 s.

[6]SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 540 s.

[7]ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1008 s.

Články v odborných časopisech:

[1]HENDRLÍN, Antonín. Zrušení účasti společníka soudem ve společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 4, s. 174.

[2]THEOBALD, Hans-Ulrich, BUDÍKOVÁ, Petra. Vliv společníka s.r.o. na vyloučení jiného. *Právní rádce*, 2012, roč. 19, č. 5, s. 34.

[3]PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl a jeho pojetí podle stávající a nové právní úpravy. *Rekodifikační novinky*, 2012, roč. 1, č. 7, s. 6.

Česká judikatura

- [1]Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93
- [2]Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 1993, sp. zn. 28 Co 75/92
- [3]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odo 132/97
- [4]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006
- [5]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011
- [6]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005
- [7]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005
- [8]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007
- [9]Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000
- [10]Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/96
- [11]Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000
- [12]Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 2004, sp. zn. 7 Cmo 424/2003

Zahraniční judikatura:

- [1]Rozsudok Okresného súdu Trnava, sp. zn. 21Cb 118/2005

Právní předpisy

- [1]Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [2]Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [3]Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- [4]Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- [5]Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
- [6]Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [7]Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- [8]Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zahraniční právní předpisy

[1]Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

[2]Zákon č. 32/2002 Zb., zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Zb. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov

Elektronické zdroje

[1]BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

[2]KUTNAR, Stanislav. *Změny v právní úpravě týkající se společnosti s ručením omezeným od 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 21. srpna 2013 [cit. 19. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-pravni-uprave-tykajici-se-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-od-1-1-2014-92088.html>>.

[3]NEJEDLÝ, Ondřej. *Společnost s ručením omezeným po 1. lednu 2014 – nové možnosti* [online] epravo.cz, 20. března 2013 [cit. 15. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-po-1-lednu-2014-nove-moznosti-89586.html>>.

[4]NEVRKLA, Luboš. *Převod podílu ve společnosti s ručením omezeným po 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 18. února 2014 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-1-1-2014-93665.html>>.

[5]PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekodifikaci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>>.

[6]PRIELOŽNÝ, Milan. *K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s.r.o.* [online] epravo.cz, 13. března 2014 [cit. 20. března 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

[7]RECHBERGER, Thomas. *Společnost s ručením omezeným podle nové soukromoprávní úpravy* [online] epravo.cz, 25. března 2013[cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-podle-nove-soukromopravni-upravy-89772.html>>.

[8]SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

Shrnutí

Tématem této diplomové práce je „zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.“ Diplomová práce je rozčleněna na čtyři části vyjma úvodu a závěru. První část práce je zaměřena na základní charakteristiku společnosti s ručením omezeným a nástin historického vývoje této právní formy podnikání. Na tuto část navazuje popis vzniku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, osvětlení problematiky (obchodního) podílu a taktéž charakteristika kmenového listu, cenného papíru na řad, prostřednictvím kterého může být představován společníkův podíl na společnosti, jež je jednou z novinek, kterou přináší zákon o obchodních korporacích.

Třetí část je jádrem diplomové práce, jež je tedy věnována samotnému zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným a jsou zde popsány a analyzovány jednotlivé způsoby zániku společníkovy účasti, to vše při srovnání zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. V této části jsou i charakterizovány některé důsledky vyplývající ze zániku účasti společníka na společnosti s ručením omezeným, a to vypořádací podíl a uvolněný podíl. V poslední části jsou již pouze obecně popsány způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným dle slovenské právní úpravy, konkrétně dle zákona č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník.

V závěru práce jsou shrnuty základní poznatky, ke kterým jsem dospěl, vytknuty nedostatky úpravy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích a uvedeny návrhy de lege ferenda.

Summary

The theme of this thesis is "The Termination of Participation of a Partner in a Limited Liability Company." Except for the introduction and conclusion, the thesis consists of four parts. The first part focuses on the basic characteristics of a limited liability company and an outline of the historical development of this legal form of business. This part is followed by the description of the origination of participation of a partner in a limited liability company, clarification of issues regarding the (business) share and also characteristics of the partner share certificate, i.e. the security to order which represents a partner 's share in the company, which is one of the innovations brought by the Business Corporations Act.

The third part is the core of the dissertation thesis and is devoted to the termination of participation of a partner in a limited liability company and individual ways of termination of a partner's participation are described and analyzed here, including comparison of Act No. 513/1991 Coll., the Commercial Code, with Act No. 90/2012 Coll., on Commercial Companies and Cooperatives. This part includes also the characterization of some of the implications arising from the termination of the participation of a partner in a limited liability company, that means the distribution share and the vacant share. The last part contains a general description of the termination of participation of a partner in a limited liability company according to the Slovak legislation, namely by Act No. 513/1991 Coll., the Commercial Code.

The conclusion summarizes the basic findings at which I have arrived, points out the weaknesses of the legislation on the termination of participation of a partner in a limited liability company in the Act on Business Corporations and presents proposals *de lege ferenda*.

Seznam klíčových slov

Společnost s ručením omezeným, společník – partner, zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, smrt společníka, dědění podílu, zánik společníka-právnícké osoby, zrušení účasti společníka soudem, dohoda o ukončení účasti, vyloučení společníka rozhodnutím valné hromady (kaduční řízení), vyloučení společníka rozhodnutím soudu, vystoupení společníka, převod podílu, uvolněný podíl, vypořádací podíl, kmenový list.

Key words

Limited liability company, partner, termination of the participation of a partner in a limited liability company, death of the partner, inheritance of share, termination companion-legal person, cancellation by court, agreement on termination of participation, exclusion of a partner by the General Meeting, exclusion of a partner by the court, partner's appearances, transfer of the share, release of the share, share settlement amount, stem leaves.